

THE NEW IRAQI HAGGADA

כֶּם מָה הוּא אֹמֵר • מֵה
וְהַחֲקִים וְהַמְשַׁפְּטִים אֲשֶׁר צִוִּי
אֱלֹהֵינוּ אִתְּכֶם • אִף אִתָּה
בְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח • יוֹן מִפִּי
הַפֶּסַח אֶפִּיקוֹמֵן

הר. שהוא יד ולרסום ולאחפי

EDITED BY RABBI RAIF MELHADO
KAHAL JOSEPH CONGREGATION
LOS ANGELES, CA

The New Iraqi Haggada

Edited and translated by
Rabbi Raif Melhado

2019

Dedicated in loving memory of Mordi Cohen

מרדכי חיים בן אברהם שלום הכהן ז"ל

Second printing with minor corrections

Introduction

AS a book, the Haggada meets two important needs. On the practical level, it saves individual Jews from struggling to remember how to celebrate Seder night correctly. There is a lot to keep in mind, and it helps to have an official, fixed order that covers all the bases.

On the broadest level, its goal is no less than planting the seeds of Jewish continuity in our children's hearts. If it is done engagingly, the Magid section impresses young people with the drama of God rescuing us from slavery, giving us the Torah, and bringing us to Israel. We should be proud to be the people who deserved this attention, and we should want to take ownership of the sense of mission that our faith in Him gives us.

A challenge that we face in modern times is that even the late additions to the Haggada are very old. Our standards for what we think is engaging have developed quite a bit, and it may not be enough to simply welcome our kids to ask questions and let the rest happen automatically. Even adults may find that a long, formal ceremony in a foreign language is a bit out of their reach. We may also make rather different assumptions than the authors of the Haggada about what is meaningful to ask, or what kind of answers would be the most impactful and inspiring. In light of this, a new question for us is: how can we make this night feel special every time?

NO single answer works for everyone, but therein lies the magic. People can make of it what they want, going by their guests' ages, educational backgrounds, and other needs. A child might find that it is easiest to follow along through play, while a teen could enjoy the challenge of leading a seder themselves for the first time. As long as the basic order of Kadesh Urhats is followed, there can actually be quite a bit of flexibility in how to frame and present the material in the Haggada, especially the Magid. It would be better to delve into this material in a novel but genuine way that suits the abilities of those present than to mechanically stumble through the paragraphs by rote and rush to the meal.

TO help lay the groundwork for this, it is worth reflecting on the overall structure of the Magid section, so we can get a bird's eye view of what is happening:

1) **Tone-setting:** the paragraphs "This is the bread of poverty" and "How Different is This Night" are about piquing our curiosity. The seder is modeled on the Greco-Roman symposium, but it follows its own rules and has a very different focus in its content. Why is that? What are we doing here?

2) **Midrashim:** after the introduction of "We were slaves," the next several paragraphs until "Go and Learn" are examples of a type of rabbinic literature called Midrash. The goal is to ask questions that arise from unclear passages in the Torah, and to fill in those gaps with

something that teaches us a new and meaningful lesson about Pesah. Halakhic Midrashim are geared at naming an actionable conclusion in Jewish law. Aggadic Midrashim produce narratives on which to base claims about morality and values. Some Midrashim in the Haggada, like the Four Children, use strong, prosaic language that makes it easier for people to become invested. Others, like "Can we retell the Exodus at Rosh Hodesh?" are so terse that they can be baffling to someone who is not used to the genre.

3) **Exegesis:** the paragraph "Go and learn" introduces a detailed, word-by-word analysis of Deuteronomy 26:5-8 that continues over several pages. In each section, one short quotation is validated by comparing it with another verse from a different section of the Hebrew Bible. In some of them, the intent of the authors is clearer than in others.

4) **The plagues:** the exegesis dovetails nicely into a discussion of the plagues that God brought down on the Egyptians. The purpose of this is not supposed to be vindictive, but rather to underscore the raw power of God's intervention. In acknowledgement that people got hurt, the leader spills wine from their cup at each plague.

5) **Thanksgiving:** the Magid ends with expressions of gratitude for how much God did on our behalf. "Dayenu" shows that any given miracle would have been something worth celebrating even if we didn't get any of the ones that came after it. We then discuss the Pesah sacrifice with its matsa and bitter herbs, since these offerings were the way

we put our feelings of gratitude into action in ancient times. Finally, we read the first part of the Hallel, the ritual of calling joyfully out to God with words of Psalms.

My advice in running a seder, whether from this Haggada or another, is to consider who is coming, what you want them to get from the experience, and how you can go through the material together in a way that will support that take-away.

This Haggada

The primary goal of the text you are holding is to present the traditional Hebrew Haggada in a user-friendly format alongside a readable English translation. It does not make the creative choices about how your seder can best reach your specific guests. Rather, it gives you a common starting point that is easy to read in both languages.

A very important secondary goal is to include the Hebrew passages that are unique to Baghdadi Haggadot:

- “Our sages of blessed memory said,” pp. 27-30
- The Midrash to the 4th line of Dayenu, pp. 35-36
- “The faithful brought praises,” pp. 41-42
- “You redeemed our ancestors from Egypt,” pp. 47-52

While there was not enough time to include the traditional Judeo-Arabic “Sharh,” it could appear in a future edition.

The Hebrew text is mostly from an edition of the Iraqi minhag published at Leghorn in 1879 by Israel Costa. Its type face was clear and accurate, and the instructions were short and easy to understand. Several other Iraqi Haggadot from the late 19th and early 20th century were consulted to resolve conflicting customs and textual variants.

Iraqi Minhagim

The following is excerpted from Avraham Ben-Yaacov's "Customs of Babylonian Jewry in Recent Times" (Hebrew), Volume I, pp. 237-259.

- Pesah was called "Eid Liftir" by Iraqi Jews.
- Historically, all matsa for Pesah was handcrafted. The thick matsot shemurot called "Sedarim" were produced in small batches after vast efforts were made to check the grain. The cheaper, thinner matsot called "Jiradiq" were made in large quantities for the rest of the holiday.
- Some were careful to fuel the fire for burning hamets with willows kept from Hoshana Rabba.
- The seder table was set in advance on Erev Pesah so that Kiddush could be read immediately after services.
- The seder plate was arranged according to the the Ten Emanations of Kabbala (see pp. 9-10).
- Haroset was called "Hileq." It was made from date honey and ground nuts to resemble the mortar.

- Many people would use homemade raisin wine for the four cups of the seder. It was so preferred for Shabbat and holidays that all raisin wine was called “Kidoos.”
- The dipping liquid for Karpas was water mixed with lemon or orange juice; and some used vinegar or salt.
- At Yahats, the leader would split the middle matsa into a letter Dalet and a letter Waw. He put the Dalet back as the middle matsa, and wrapped the Waw in a silken kerchief as the Afikomen. This was tied to the front or back of his youngest child with a promise: if they had it at the end of the meal, it could be redeemed for a reward, but if someone took it, they would owe £100. This game kept the youngest children awake for seder, warding off attempts of other guests to “steal” it.
- The Magid, Barekh, and Hallel were read in Judeo-Arabic translation in a special folk melody. The Hebrew was called “Lashon” and the translation “Sharh.”
- Before the Four Questions, the youngest child would pretend to be a traveler, and the leader would ask
  - “Where did you come from?” – “Egypt”
  - “Where are you going?” – “Jerusalem”
  - “Where is your food?” – “Ma nishtana...”
- The wine spilled for the plagues was poured into a clay vessel that was flung far away from the house.
- The Afikomen was seen as a segula for good fortune, and people would keep pieces of it all year round.

Searching for Hamets

YOU are blessed O Lord, our God and King of the Universe,
Who made us holy with Your commandments and required
us to destroy leaven.

After searching, annul any hamets that you could not find:

May all leaven that I possess, which I have not seen or
destroyed, be null and considered as dust.

At the 5th hour the next day, burn and annul all remaining hamets:

May all leaven that I possess, whether I have seen it or
not, and whether I have destroyed it or not, be null and
considered as dust.

Eruv Tavshilin

*The Eruv works by setting aside food for Shabbat before the Festival.
Designate one bite-sized bit of bread, and another of cooked food or a
protein like meat, fish, or egg, as the Eruv. The communal Eruv can
be relied on only if you forgot, were under duress, or lost your own.*

YOU are blessed O Lord, our God and King of the Universe,
Who made us holy with Your commandments and required
us to mix the Festival and Sabbath cooking.

Through this mixture may we be allowed to bake, cook,
warm, transfer flame, and fulfill all our essential needs
from the Festival into the Sabbath (for us and all those who
live in this city).

סדר בדיקת חמץ

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל בָּעוֹר חֻמֶּץ:

ואחר שבדק יבטל ויאמר

כָּל חֲמִירָא דְאַכָּא בְּרִשּׁוֹתֵי. דְּלֹא חֲזִיתָהּ וְדְלֹא בִּיעַרְתָּהּ.
לְהוִי בָטִיל וְחָשִׁיב כְּעֶפְרָא דְאַרְעָא:

למחר בשעה ה' ישרפנו במדורה בפני עצמה וישליך ויבטלו ויאמר

כָּל חֲמִירָא דְאַכָּא בְּרִשּׁוֹתֵי. דִּי חֲזִיתָהּ וְדְלֹא חֲזִיתָהּ
דְּבִיעַרְתָּהּ וְדְלֹא בִּיעַרְתָּהּ. לְהוִי בָטִיל וְחָשִׁיב כְּעֶפְרָא
דְאַרְעָא:

עירוב תבשילין

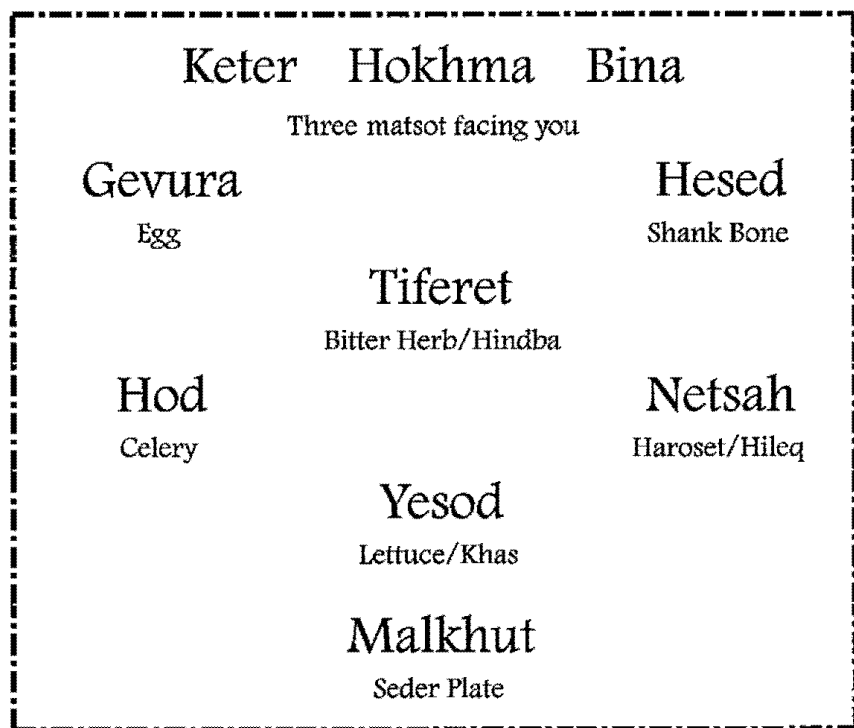
ענין העירוב הוא שיתקן עי"ט פת ותבשיל מאיזה תבשיל שיהיה או בשר
או דג או ביצה והוא שיהיה בו כזית. אינו יכול לסמוך עצמו על עירוב
הש"צ אלא מי ששכח או נאנס או הניח עירובו ונאבד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת עִירּוּב:

בְּדִין עִירּוּבָא יְהִי שָׂרָא לָנָא לְמִיפָא וּלְבִשּׁוּלֵי וּלְאַטְמוּנֵי
וּלְתַקּוּנֵי וּלְאַדְלוּקֵי שְׂרָגָא וּלְמַעֲבַד כָּל צְרָכָנָא מִיּוֹם טוֹב
לְשַׁבָּת (י"א לָנָא וּלְכָל בְּנֵי הָעִיר הַזֹּאת):

Order of the Seder Plate

According to Rabbi Hayim Yosef David Azulay

(Acidic or salty water off the plate)

Kadesh . Urhats . Karpas . Yahats .

Magid . Rohtsa . Motsi Matsa :

Maror . Korekh . Shulhan Orekh .

Tsafun . Barekh . Hallel . Nirtsa :

סדר הקערה

להרב חיד"א ז"ל

כתר חכמה בינה

ג' מצות נגד פניו

גבורה

ביצה

חסד

זרוע

תפארת

מרור

הוד

כרפס

נצח

חרוסת

יסוד

חזרת

מלכות

קערה

(ומים ומלח או חומץ תווצה לה)

קֵדֶשׁ . וְרַחֵץ . כֶּרֶפֶס . יַחַץ .

מִגִּיד . רַחֲצָה . מוֹצִיא מִצָּה :

מְרֹר . כּוֹרֵךְ . שֶׁלַחַן עוֹרֵךְ .

צָפוֹן . בִּרְךְ . הַלֵּל . גִּרְצָה :

Kadesh *Pour the 1st cup of wine and bless:*

When Pesah falls on Shabbat, start here & add words in parentheses

The sixth day. The heavens and earth and all they contain were finished. When the seventh day came, God stopped the work that He had done, and on the seventh day, He rested from all the work that He had done. God blessed the seventh day and made it holy, since on that day He rested from all the work that He had done in creation.

When Pesah falls on a weekday, start here & skip the parentheses

These are God's Festivals and Holy Assemblies that you will name in their appointed times. – Attention, everyone! (answer:) Lehayim! – You are blessed, O Lord, our God and King of the Universe, Who creates the fruit of the vine.

YOU are blessed O Lord, our God and King of the Universe, Who chose us from among all nations, raised us up above all peoples, and made us holy with Your commandments. O Lord our God, You lovingly gave us (the Sabbaths for rest,) appointed times for happiness, holidays and seasons for joy, (this day of rest, and) this Festival of Unleavened Bread – this Festival and Holy Assembly at the season of our freedom – a Holy Assembly recalling the Exodus from Egypt. You chose us and made us holier than all the nations, and passed down Your sacred appointed times (and the Sabbath) to us in happiness and joy. Blessed are You, O Lord, Who makes (the Sabbath,) the Jews, and the seasons holy.

אם חל להיות בשבת אומרים

יוֹם הַשְּׁשִׁי. וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צָבָאָם: וַיְכַל
אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם
הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ. כִּי בּוֹ שָׁבַת מְכָל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר
בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

אם חל בחול מתחילין מכאן

אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם
בְּמוֹעֲדָם: סִבְרֵי מָרְגָן. וְעוֹנִים לְחַיִּים: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ
מִכָּל עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וַתִּתֵּן לָנוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (בשבת וּשְׁבֹתוֹת לְמִנוּחָה ו) מוֹעֲדִים
לְשִׂמְחָה חַגִּים וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן אֶת יוֹם (בשבת הַשְּׁבֹת הַזֶּה
וְאֶת יוֹם) חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה. אֶת יוֹם טוֹב מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה
זִמַּן חֲרוּתָנוּ. בְּאַהֲבָה מִקְרָא קֹדֶשׁ זִכָּר לִיצִיאַת מִצְרַיִם.
כִּי בָנוּ בְּחִרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדְּשָׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים (בשבת וּשְׁבֹתוֹת
ו) מוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ (בשבת בְּאַהֲבָה וּבְרִצּוֹן) בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׁוֹן
הַנִּחֲלָתָנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מִקְדֵּשׁ (בשבת הַשְּׁבֹת
ו) יִשְׂרָאֵל וְהַזִּמְנִים:

On Saturday night, add:

YOU are blessed O Lord, our God and King of the Universe,
Who creates the light of fire.

YOU are blessed O Lord, our God and King of the Universe,
Who distinguishes sacred from secular, light from dark,
Jews from the nations, and the seventh day from the six
working days. You distinguished the holiness of Shabbat
from Festivals, and made the seventh day holier than the
six working days – You distinguished and sanctified Your
people Israel in Your holiness. You are blessed O Lord,
Who distinguishes degrees of holiness. (*Till here on Saturday*)

On all nights:

YOU are blessed O Lord, our God and King of the Universe,
Who gave us life, and sustained us, and brought us to this
season. (*Drink while reclining*)

Ur hats *Wash hands without a blessing.*

Karpas *Take celery, dip it in acidic or salty water, and say:*

YOU are blessed O Lord, our God and King of the Universe,
Who creates the fruit of the earth. (*Eat and distribute to all*)

Yahats *Split the middle matsa (see p. 6). Set one half aside
for Afikomen, and put the other half back between the whole matsot.*

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא מְאֹדֵי
הָאֵשׁ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַמְבַדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ
לְחֹל וּבֵין אֹר לְחֹשֶׁךְ וּבֵין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים וּבֵין יוֹם
הַשְּׁבִיעִי לְשִׁשֶּׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קְדוּשַׁת שַׁבָּת לְקְדוּשַׁת
יוֹם טוֹב הַבְּדִילָתָּ וְאֵת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשִּׁשֶּׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה
הַקְדִּשְׁתָּ. וְהַבְּדִילָתָּ וְהַקְדִּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשָׁתְךָ.
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַמְבַדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ: ע"כ

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שֶׁהַחֲיִינוּ וְקִיַּמְנוּ
וְהִגִּיעְנוּ לְזִמְנֵי הַזֶּה: וְשׁוֹתָה הַכּוֹס בַּהֲסָבָה

וְרַחֵץ וְרוֹחֵץ יָדָיו וְאֵינוּ מְבָרֵךְ

כַּרְפָּס וְיִקַּח הָאִפִּיז וְיִטְבֹּל בַּחֲמוּץ וְיִבְרַךְ

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא פְּרִי
הָאֲדָמָה: וְיֹאכַל וְיִתֵּן לְכֹלם

יַחַץ בּוֹצֵעַ מִצָּה הָאֲמֻצְעִית מִן הַשְּׁלֹשָׁה לְשָׁנִים וְנוֹתֵן תְּצִיָּה תַּחַת
הַמִּפָּה לְאִפִּיקוֹמֵן וְחֻצִּיָּה יִתְזוֹר בֵּין שְׁתֵּי הַשְּׁלִימוֹת

Magid *Hold up the middle matsa and begin discussing the Pesah. Take the seder plate in one hand and the matsa in the other.*

This is the bread of poverty that our ancestors ate in Egypt. May all who are hungry come and eat! May all who are needy come and celebrate Pesah! Now we are here; next year, may we be in Israel! Now we are here enslaved; next year, may we be in Israel, free people! *(Three times)*

*The leader moves the seder plate from their place (or if the seder is at a modern table, they move to an open seat) & the **2nd cup** is poured.*

How different is this night from all others!

On all other nights we do not dip vegetables even once, but tonight we dip twice.

On all other nights we eat leavened bread or matsa, but tonight we eat only matsa.

On all other nights we eat different types of vegetables, but tonight we eat maror.

On all other nights we eat and drink either sitting or reclining, but tonight we all recline.

Return the seder plate (or move back), and uncover a little of the matsot from the top. They will remain like this until Hfi She'amedah.

Some eat the egg here in remembrance of the Hagiga sacrifice, but others wait until Shulhan Orekh (see p. 55 for the words).

לוקחין המצה פרוסה בידם ואומרים הגדה של פסח. יגביה

הקערה ביד אחת והמצה בידו השנית

הָא לַחֲמָא עֲנִיָא דִּי אָכְלוּ אַבְהֵתָנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם. כָּל
דְּכִפִּין יִיתִי וְיִכּוּל. כָּל דְּצָרִיד יִיתִי וְיִפְסַח. הַשְׁתָּא הָכָא.
לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל. הַשְׁתָּא הָכָא עֲבָדִי. לְשָׁנָה
הַבָּאָה בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל בְּנֵי תוֹרִין: וּיְכַפּוּל אוֹתוֹ שְׁלֹשָׁה פַּעֲמִים

עוקר הקערה מלפניו ואם הוא שלחן גדול ירחיק עצמו ממקום שאוכל
למקום הפנוי ויזמינו לו כוס ב' ויאמר

מָה נִשְׁתַּנָּה הַלֵּילָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת:

**נִשְׁבָּכַל הַלֵּילוֹת אֵין אָנוּ מְטַבְּלִין אֲפִילוּ פַּעַם אַחַת.
וְהַלֵּילָה הַזֶּה שְׁתֵּי פַּעֲמִים:**

**נִשְׁבָּכַל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חֶמֶץ אוּ מִצָּה. וְהַלֵּילָה הַזֶּה
כָּלוּ מִצָּה:**

**נִשְׁבָּכַל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׂאֹר יִרְקוֹת. וְהַלֵּילָה הַזֶּה
מְרוֹר:**

**נִשְׁבָּכַל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין בֵּין יוֹשְׁבֵין וּבֵין
מְסֻבִּין. וְהַלֵּילָה הַזֶּה כָּלָנוּ מְסֻבִּין:**

מחזיר הקערה ומגלה המצות מעט מלמעלה ותהיה גלויה עד שיגיע להיא
שעמדה וכו'

יש אוכלים הביצה עכשיו זכר לחגיגה, ויש דוחים אותה עד שלחן עורך.

“We were slaves to Pharaoh in Egypt, and the Lord our God took us out of there with a strong hand” and an outstretched arm. (Deut 6:21) Had the Holy Blessed One not taken our ancestors out of there, then we and our children and grandchildren would still be enslaved to Pharaoh in Egypt. Even if we all were all sages, wise and versed in the Torah, we would still have to talk about the Exodus from Egypt. Anyone who discusses the Exodus at length should be praised!

It once happened that Ribbi Eliezer, Ribbi Yehoshua, Ribbi Elazar ben Azarya, Ribbi Akiva and Ribbi Tarfon were reclining at Bene Berak. They spent the whole night discussing the Exodus from Egypt until their students came and said: “Masters, the time has come to recite the morning Shema.”

Ribbi Elazar ben Azarya said: “it is as though I am 70, yet I did not understand why the Exodus should be talked about at night until Ben Zoma explained the verse ‘So that you will remember the day you left Egypt all the days of your life.’ (Deut 16:3) Just ‘the days of your life’ would have meant the day, but ‘all the days of your life’ includes the night.” Our Sages said: “‘the days of your life’ refers to this world, while ‘all the days of your life’ includes the Messianic Era.”

Blessed is God, Who gave the Torah to His people the Jews, blessed is He. The Torah spoke of four children: one wise, one wicked, one simple, and one who does not know how to ask.

עֲבָדִים הָיִינוּ לַפְּרָעָה בַּמִּצְרִים וַיּוֹצִיאֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבְזֹרֹעַ נְטוּיָה. וְאֵלּוּ לֹא הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם עַדִּין אָנוּ וּבְנֵינוּ וּבְנֵי
בְנֵינוּ מְשׁוּעָבָדִים הָיִינוּ לַפְּרָעָה בַּמִּצְרִים. וְאִפִּילוּ כָּלֵנוּ
חֲכָמִים כָּלֵנוּ גְבוּרִים כָּלֵנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה מִצְוָה עָלֵינוּ
לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. וְכָל הַמִּרְבֵּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת
מִצְרַיִם הָרִי זֶה מְשֻׁבָּח:

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלֵעָזָר וּרְבִי יְהוֹשֻׁעַ וּרְבִי אֱלֵעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה
וּרְבִי עֲקִיבָא וּרְבִי טַרְפוֹן. שֶׁהָיוּ מְסַבִּין בְּבִנְי בֶּרֶק וְהָיוּ
מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה עַד שֶׁבָּאוּ
תַּלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם. רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע
שֶׁל שַׁחֲרִית:

אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה. הָרִי אָנִי כְּבֵן שִׁבְעִים שָׁנָה
וְלֹא זָכִיתִי שֶׁתֹּאמַר יִצִּיאַת מִצְרַיִם בְּלֵילוֹת עַד שֶׁדָּרְשָׁה
בֶּן זֹמָא. שֶׁנֶּאֱמַר לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. יְמֵי חַיֶּיךָ הַיָּמִים. כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ
הַלַּיְלוֹת: וְחֲכָמִים אוֹמְרִים. יְמֵי חַיֶּיךָ הָעוֹלָם הַזֶּה. כָּל יְמֵי
חַיֶּיךָ לְהֵבִיא לִימּוֹת הַמָּשִׁיחַ:

בְּרוּךְ הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא. בְּרוּךְ שֶׁנֶּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל בְּרוּךְ הוּא. כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָּנִים דְּבָרָה תּוֹרָה. אֶחָד
חָכָם וְאֶחָד רָשָׁע וְאֶחָד תָּם וְאֶחָד שְׂאֵינוּ יוֹדֵעַ לְשֹׂאֵל:

What does the wise one say? "What are the testimonies, statutes, and laws that the Lord our God commanded you?" (Deut 6:20) You should reply by teaching the laws of the Pesah sacrifice, which end: 'no dessert may be had after it.'

What does the wicked one say? "What is this service to you?" (Ex 12:26) You, but not him: he has denied our faith by excluding himself! You should put him in his place and tell him, "It is because of this that God acted for me when I left Egypt." (Ex 13:8) Me, but not him: had he been there, he would not have been redeemed.

What does the simple one say? "What is this?" (Ex 13:14) You should reply: "God brought us out of Egypt from the House of Bondage with a strong hand." (*ibid.*)

The one who does not know how to ask – open up to him, as in the verse: "You will tell your child on that day, 'it is because of this that God acted for me when I left Egypt.'"

Can we retell the Exodus at Rosh Hodesh? No: the Torah said "on that day." If so, can we do it during the daytime? No: the Torah said "It is because of this." "Because of this" can only mean night, when matsa and maror are set out.

Our ancestors used to worship idols, but now God has brought us near to His service, as it is said: "Joshua told all the people: so says God, the Lord of Israel: 'your ancestors used to live beyond the Euphrates River – Terah the father of Abraham and Nahor – and they worshiped other gods. I took your father Abraham from the other

חֲכָם מֶה הוּא אוֹמֵר. מֶה הָעֵדוּת וְהַחֲקִים וְהַמְשָׁפְטִים
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֹתְכֶם. אֵף אַתָּה אָמֹר לוֹ
כְּהִלְכוֹת הַפֶּסֶח. אֵין מִפְטִירִין אַחֵר הַפֶּסֶח אֲפִיקוֹמָן:

רָשָׁע מֶה הוּא אוֹמֵר. מֶה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם. לָכֶם וְלֹא
לוֹ. וְלִפִּי שְׁהוּצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכָּלָל כִּפָּר בַּעֲקָר. אֵף
אַתָּה הִקְהָה אֶת שְׁנֵי וְאָמֹר לוֹ. בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְהוָה
לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם. לִי וְלֹא לוֹ. וְאֵלֹהֵי הָיָה שֵׁם לֹא הָיָה
נִגְאָל:

תָּם מֶה הוּא אוֹמֵר. מֶה זֹאת. וְאִמְרַת אֱלֹהֵי בְּחֹזֶק יָד
הוּצִיאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים:

וְשֹׂאֵינוּ יוֹדֵעַ לִשְׁאֹל אֶת פֶּתַח לוֹ. שְׁנֵאֲמֵר וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ
בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם:

יָכוֹל מֵרֵאשׁ חֹדֶשׁ. תִּלְמֹד לֹמֵר בַּיּוֹם הַהוּא. אֵי בַּיּוֹם
הַהוּא. יָכוֹל מִבְּעוֹד יוֹם. תִּלְמֹד לֹמֵר בַּעֲבוּר זֶה. בַּעֲבוּר
זֶה לֹא אִמְרַתִּי אֲלֵא בְּשַׁעָה שְׁמִצָּה וּמִרּוֹר מוֹנַחִים לְפָנֶיךָ:

מִתַּחֲלָה עוֹבְדֵי עֲבֹדָה זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ וְעַכְשָׁיו קִרְבָּנוּ
הַמָּקוֹם לַעֲבֹדָתוֹ. שְׁנֵאֲמֵר וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם כֹּה
אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּעֶבֶר הִנָּהּ יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם
מֵעוֹלָם תָּרַח אָבִי אֲבִרָהָם וְאָבִי נָחוֹר. וַיַּעֲבֹדוּ אֱלֹהִים
אַחֵרִים: וְאַקַּח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אֲבִרָהָם מֵעֶבֶר הִנָּהּ

side of the river and led him through all of Canaan. I multiplied his offspring and gave him Isaac, and to Isaac I gave Jacob and Esau. I passed Mount Seir on to Esau, but Jacob and his children went down to Egypt.” (Josh 24:2-4)

Blessed is He Who keeps His promise to the Jews, blessed is He. The Holy Blessed One planned our deliverance in advance, to fulfill His promise to our father Abraham at the Covenant Between the Pieces. As it is said: “God said to Abram, ‘know that your offspring will be strangers in a land of foreigners, who will enslave and afflict them for 400 years. Yet I will judge the people they served, and afterwards they will leave with great wealth.’” (Gen 15:13-14)

Cover the seder plate out of respect for the matsa, and hold the cup:

This promise has held true for our ancestors and for us. For not just one enemy has risen against us, but rather they rise against us to destroy us in every generation. And the Holy Blessed One saves us from their hand!

Set the cup down and uncover the seder plate until Lefikhakh

GO and learn: What did Laban the Aramean try to do to our father Jacob? While Pharaoh decreed only against the males, Laban tried to uproot everything, as it is written:

“An Aramaean sought to destroy my father...

And he went to Egypt and stopped over in small numbers. There he became a great, mighty, and numerous nation.” (Deut 26:5)

וְאוֹלָךְ אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן. וְאַרְבֶּה אֶת זֶרְעוֹ וְאַתָּן לוֹ
אֶת יִצְחָק: וְאַתָּן לְיִצְחָק אֶת יַעֲקֹב וְאֶת עֵשָׂו. וְאַתָּן לְעֵשָׂו
אֶת הָר שֶׁעִיר לְרִשְׁתּוֹ אוֹתוֹ וַיַּעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ מִצְרָיִם:

בְּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל בְּרוּךְ הוּא. שֶׁהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מַחֲשֵׁב אֶת הַקֶּץ לַעֲשׂוֹת כְּמָה שֶׁאָמַר
לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים. שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר
לְאַבְרָם יְדַע תְּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זֶרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם
וַעֲבָדוּם וְעָנּוּ אֹתָם. אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה: וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר
יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִכִּי. וְאַתְּרִי בֶן יִצְחָק בְּרַכְשׁ גְּדוֹל:

יכסה השלחן מפני הפת שלא ירא' בשתו ויחזור הכוס בידו הימני ויאמר

הִיא שְׁעֵמֶדָה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ. שְׁלֹא אֶחָד בְּלִבָּד עָמַד
עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ. אֲלֹא שְׁבָכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ
לְכַלּוֹתֵנוּ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ מִיָּדָם:

יניח הכוס על השלחן ויגלה את השלחן עד לפיכך

צֵא וְלִמַּד מֶה בִּקְשׁ לָבֵן הָאֶרֶמִי לַעֲשׂוֹת לַיַּעֲקֹב אָבִינוּ.
שֶׁפִּרְעָה לֹא גָזַר אֲלֵא עַל הַזִּכְרִים וְלָבֵן בִּקְשׁ לַעֲקוֹר אֶת
הַכֹּל. שֶׁנֶּאֱמַר

אֶרֶמִי אֲבִד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיִמָּה וַיִּגֶר שָׁם בְּמִתִּי
מִעֵט. וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גְּדוֹל עָצוּם וָרֹב:

He went to Egypt – as God’s word demanded of him.

Stopped over – this means that he went temporarily and not to settle. As it is said: “Jacob’s sons said to Pharaoh: ‘We have come to stop over because there is no pasture for your servants’ flocks, and the famine is severe in Canaan. For now, let your servants live in Goshen.’” (*Gen 47:4*)

In small numbers – as it is said: “your ancestors went to Egypt with 70 souls, and now the Lord your God has made you as numerous as the stars of the sky.” (*Deut 10:22*)

There he became a great nation – this means that the Israelites became a distinctive people there.

A great, mighty nation – as it is said: “The Israelites were fertile, increasing and multiplying very much, so that the land was full of them.” (*Ex 1:7*)

Numerous – as it is said: “I made you as populous as wild plants, and you increased and grew, and became quite beautiful. Your breasts manifested and your hair grew long, yet you were naked and bare.” (*Ezek 16:7*)

“The Egyptians treated us badly, afflicted us, and imposed hard labor on us.” (*Deut 26:6*)

The Egyptians treated us badly – as it is said: “Let us deal smartly with them in case they multiply, and when a war comes they join our enemies in fighting against us, then leave the country.” (*Ex 1:10*)

וַיֵּרֶד מִצְרִימָה. אָנוֹס עַל פִּי הַדְּבוּר:

וַיָּגֵר שָׁם. מִלֵּמַד שֶׁלֹּא יֵרֵד לְהִשְׁתַּקֵּעַ אֶלֶּא לָגוּר שָׁם.
שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמְרוּ אֶל פֶּרְעֹה לָגוּר בְּאֶרֶץ בְּאֵנוּ כִּי אֵין
מִרְעָה לְצֹאן אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ כִּי כֶבֶד הָרָעַב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן.
וְעַתָּה יֵשְׁבוּ נָא עֲבָדֶיךָ בְּאֶרֶץ גִּשָׁן:

בְּמַתִּי מֵעֵט. כִּמָּה שֶׁנֶּאֱמַר בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יֵרְדוּ אֲבֹתֶיךָ
מִצְרִימָה וְעַתָּה שְׂמֹךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב:

וַיְהִי שֵׁם לָגוֹי גָּדוֹל. מִלֵּמַד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְצִינִין שָׁם:

לָגוֹי גָּדוֹל עָצוֹם. כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ
וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצֻמוּ בְּמֵאֹד מְאֹד וַתִּמְלֹא הָאֶרֶץ אֹתָם:

וְרֹב. כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רַבְּבָה כְּצִמְחַת הַשָּׂדֶה נִתְתִּיךָ וַתִּרְבִּי
וַתִּגְדְּלִי וַתִּבְאִי בַּעֲדֵי עֲדִיִּים. שְׂדִים נִכְנּוּ וַיִּשְׁעֲרֹךְ צִמְחָה וְאִתָּ
עֵרֶם וְעָרְיָה:

וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ
עֲבֹדָה קָשָׁה:

וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים. כִּמָּה שֶׁנֶּאֱמַר הִבֵּה נִתְחַכְמָה
לוֹ. פֶּן יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֵף גַּם הוּא עַל
שְׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ וְעָלָה מִן הָאֶרֶץ:

Afflicted us – as it is said: “the Egyptians set supervisors over them to oppress them with their burdens, and they built Pitom and Raamses as store cities for Pharaoh.” (*Ex 1:11*)

And imposed hard labor on us – as it is said: “The Egyptians made the Israelites serve them with hardship.” (*Ex 1:13*)

“We cried to the God of our ancestors; He heard our voice and saw our affliction, our burden, and our oppression.” (*Deut 26:7*)

We cried to the God of our ancestors – as it is said: “It happened in the course of those many days that the king of Egypt died. The Israelites sighed from their work and cried out, and their plea rose up to God.” (*Ex 2:23*)

He heard our voice – as it is said: “God heard their groaning, and He remembered His covenant with Abraham, Isaac, and Jacob.” (*Ex 2:24*)

And saw our affliction – this is the enforced sexual separation in slavery, as it is said: “God saw the children of Israel and God knew.” (*Ex 2:25*)

Our burden – This refers to the drowning of our sons, as it is said: “Pharaoh commanded his people that ‘you will cast every Israelite boy who is born into the river, but you may keep the girls alive.’” (*Ex 1:22*)

וַיַּעֲנוּנוּ. כָּמָה שִׁנְאַמֶּר וַיִּשִּׁימוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן
עָנְתוּ בְּסִבְלָתָם וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכָּנוֹת לְפָרְעָה אֶת פָּתָם וְאֶת
רַעְמֶסֶס:

וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה. כָּמוֹ שִׁנְאַמֶּר וַיַּעֲבֹדוּ
מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרְדָּ:

וַנַּצַּעַק אֶל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת
קִלְנוּ וַיֵּרָא אֶת עֲנִינוּ וְאֶת עֲמָלְנוּ וְאֶת לַחֲצֵנוּ:

וַנַּצַּעַק אֶל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. כָּמָה שִׁנְאַמֶּר וַיְהִי
בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֹּאנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
מִן הָעֲבָדָה וַיִּזְעֻקוּ. וַתַּעַל שׁוֹעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבָדָה:

וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת קִלְנוּ. כָּמָה שִׁנְאַמֶּר וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים
אֶת נַאֲקָתָם. וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אֲבֹרָהֶם אֶת
יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב:

וַיֵּרָא אֶת עֲנִינוּ. זוֹ פְּרִישׁוֹת דֶּרֶךְ אֶרֶץ. כָּמָה שִׁנְאַמֶּר
וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וַיֵּדַע אֱלֹהִים:

וְאֶת עֲמָלְנוּ. אֵלּוּ הַבָּנִים. כָּמָה שִׁנְאַמֶּר וַיִּצּוּ פָּרְעָה לְכָל
עַמּוֹ לֵאמֹר. כָּל הַבֶּן הַיְּלֹד הַזֶּה תִּשְׁלִיכֻהוּ וְכָל הַבֵּת
תַּחֲיוֹן:

And our oppression – this is the load, as it is said: “I have also seen the strain with which the Egyptians oppress them.” (Ex 3:9)

“The Lord brought us out of Egypt with a strong hand, an outstretched arm, and great awe; with signs and wonders.” (Deut 26:8)

The Lord brought us out of Egypt – not by an angel, a seraph, or a messenger, but by the Holy Blessed One, Himself and in His own glory. As it is said: “I will pass through Egypt this night – I will strike all the firstborn in Egypt from man to beast, and I will make judgments against all the gods of Egypt – I am the Lord.” (Ex 12:12)

“I will pass through Egypt” – I, and not an angel.

“I will strike all the firstborn” – I, and not a seraph.

“I will make judgments” – I, and not a messenger.

“I am the Lord” – I, and no other.

Our sages of blessed memory said: when the Holy Blessed One came down on the Egyptians in Egypt, ninety million angels came with Him. Some were angels of fire, some were angels of brimstone, some were angels of trembling, some were angels of convulsion, and some were angels of horror – and horrible convulsions would seize anyone who saw them. They pleaded before Him: “Master of the Universe, is it not so that when a king of flesh and blood goes to war, his ministers and servants surround him?

וְאֵת לַחֲצֹנּוֹ. זֶה הַדָּחֶק. כָּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וְגַם רָאִיתִי אֵת
הַלֶּחֶץ אֲשֶׁר מִצָּרִים לַחֲצִים אֹתָם:

וַיִּזְעַאֲנוּ יְהוָה מִמִּצָּרִים בְּיַד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה
וּבִמָּרָא גָדֹל. וּבִאֲתוֹת וּבִמִּפְתִּים:

וַיִּזְעַאֲנוּ יְהוָה מִמִּצָּרִים. לֹא עַל יְדֵי מִלְאָךְ וְלֹא עַל
יְדֵי שָׂרָף וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ. אֲלֹא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּכַבּוּדוֹ וּבַעֲצָמוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר וְעִבְרָתִי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה
הַזֶּה וְהַפִּיתִי כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה.
וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲעֹשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:

וְעִבְרָתִי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. אֲנִי וְלֹא מִלְאָךְ.

וְהַפִּיתִי כָל בְּכוֹר. אֲנִי וְלֹא שָׂרָף.

וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲעֹשֶׂה שְׁפָטִים. אֲנִי וְלֹא שְׁלִיחַ.

אֲנִי יְהוָה. אֲנִי הוּא וְלֹא אֲחֵר:

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבִרְכָּה. כְּשִׁירֵד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
עַל הַמִּצְרִיִּים בְּמִצְרַיִם יָרְדוּ עִמּוֹ תְּשַׁעַת אֲלָפִים רַבּוֹת.
מֵהֶם מִלְאָכָי אֵשׁ וּמֵהֶם מִלְאָכָי בָּרָד וּמֵהֶם מִלְאָכָי זֵיעַ
וּמֵהֶם מִלְאָכָי רֶתֶת וּמֵהֶם מִלְאָכָי חֲלָחֳלָה. וְרֶתֶת וְחֲלָחֳלָה
אוֹחֶזֶת לְמִי שֶׁהוּא רוֹאֶה אוֹתָם: אָמְרוּ לְפָנָיו. רַבּוֹנוֹ שֶׁל
עוֹלָם וְהֵלֵא מֶלֶךְ בְּשֵׁר וְדָם כְּשֶׁהוּא יוֹרֵד לְמַלְחָמָה שָׂרִיו
וְעַבְדָּיו מְקִיפִין בְּכַבּוּדוֹ. וְאַתָּה מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים

Therefore, O King of Kings, O Holy Blessed One, judge that those in Your Service and Your Covenant may go down and make war on the Egyptians!" He replied: "My will cannot be appeased until I go by Myself, in My own glory, greatness, and holiness! I am God; I, and no other!"

With a strong hand – this is the cattle plague, as it is said: "Behold the hand of the Lord will be against your cattle in the field, the horses, donkeys, camels, herds, and the flocks; a very severe cattle plague." (Ex 9:3)

An outstretched arm – this is the sword, as it is said: "sword in hand, drawn over Jerusalem." (I Chron 21:16)

And great awe – this is the revelation of God's divine presence, as Moses asked rhetorically: "has God ever tried to take a nation for Himself from another nation, with trials, signs, wonders, and war, a strong hand, an outstretched arm, and with great awe, as the Lord your God did for you before your very eyes in Egypt?" (Deut 4:34)

With signs – this is the staff, as it is said: "Take this staff in your hand, to perform the signs with it." (Ex 4:17)

The leader pours from the cup into a vessel 16 times. 3 at "blood, fire, and pillars of smoke," 10 for the plagues, and 3 for the abbreviations. (Traditionally this vessel was flung outside far from the house.)

And wonders – this is the blood, as it is said, "I will do wonders in heaven and earth:

blood, fire, and pillars of smoke" (Joel 3:3)

הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּין עָלֵינוּ שְׁאַנְחֵנוּ עֲבָדֶיךָ וְהֵם בְּנֵי
בְּרִיתְךָ נִרְדּוּ וְנַעֲשֶׂה עִמָּם מִלְחָמָה: אָמַר לָהֶם. אֵין דַּעֲתִי
מִתְקַרְרֶת עַד שְׂאֵרֵד אֲנִי בְּעֶצְמִי אֲנִי בְּכַבּוּדִי אֲנִי בְּגִדּוּלְתִי
אֲנִי בְּקִדּוּשְׁתִּי. אֲנִי יְהוָה אֲנִי הוּא וְלֹא אֲחֵר:

בֵּיד חֲזָקָה. זֶה הַדָּבָר. כָּמָה שְׁנֹאֲמַר הִנֵּה יְד־יְהוָה הוּיָהּ
בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בְּסוּסִים בְּחֲמָרִים בְּגַמְלִים בְּבָקָר
וּבַצֹּאן. דָּבָר כָּבֵד מְאֹד:

וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה. זֶה הַחֶרֶב. כָּמָה שְׁנֹאֲמַר וְתִרְבוּ שְׁלוֹפָה
בֵּידוֹ נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַם:

וּבִמָּרָא גָדֹל. זֶה גְלוּי שְׂכִינָה. כָּמָה שְׁנֹאֲמַר אוֹ הַנִּסָּה
אֱלֹהִים לָבוֹא לְקַחַת לוֹ גּוֹי מִקְרֵב גּוֹי בְּמִסַּת בְּאֶתֶת
וּבְמוֹפְתִים וּבְמִלְחָמָה וּבֵיד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָאִים
גְּדֹלִים. כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם
לְעִינְיָךְ:

וּבְאֶתוֹת. זֶה הַמַּטֶּה. כָּמָה שְׁנֹאֲמַר וְאֵת הַמַּטֶּה הַזֶּה
תִּקַּח בְּיָדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בּוֹ אֵת הָאֶתֶת:

ישפוך מן הכוס אל תוך כלי ט"ז. שלשה פעמים בדם ואש ותמרות עשן
ועשרה פעמים בעשר מכות ושלשה פעמים בדצ"ך עד"ש באח"ב

וּבְמוֹפְתִים. זֶה הַדָּם. כָּמָה שְׁנֹאֲמַר וְנָתַתִּי מוֹפְתִים
בְּשָׂמִים וּבָאָרֶץ. דָּם. וְאֵשׁ. וְתִמְרוֹת עֶשֶׂן:

Another interpretation: "with a strong hand" is two, "with an outstretched arm" is two, "with great awe" is two, "with signs" is two, "and with wonders" is two.

These are the Ten Plagues that the Holy Blessed One brought on the Egyptians in Egypt:

Blood, frogs, lice

Wild animals, cattle, boils

Hail, locusts, darkness, firstborn

Ribbi Yehuda assigned them Hebrew abbreviations:

Detsa"kh, Ada"sh, Beaha"v

Ribbi Yose the Galilean said: what is the source from which we can infer that the Egyptians suffered ten plagues in Egypt, but fifty plagues at the Sea? During the plagues in Egypt, the Torah says: "the magicians said to Pharaoh, it is the finger of God." (*Ex 8:15*) However, at the Sea the Torah says: "the Israelites saw the great hand that the Lord visited on the Egyptians, and the people were in awe of the Lord, and they believed in God and in His servant Moses." (*Ex 14:31*) How many plagues did they suffer by the finger? Ten. Therefore, it follows that they suffered ten plagues in Egypt, but fifty plagues at the Sea.

דְּבַר אַחֵר. בְּיַד תִּזְקָה שְׁתִּים. וּבִזְרוּעַ נְטוּיָה שְׁתִּים.
וּבִמְרָא גָדֹל שְׁתִּים. וּבְאַתּוֹת שְׁתִּים. וּבִמְפָתִים שְׁתִּים:
אֵלּוּ עֶשֶׂר מִכּוֹת שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים
בְּמִצְרַיִם. וְאֵלּוּ הֵן:

דָּם. צִפְרִידַע. כְּנִים.

עָרוֹב. דְּבַר. שְׁחִין.

בָּרָד. אֲרָבָה. חֲשָׁד. מַכַּת בְּכוֹרוֹת:

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה נוֹתֵן בָּהֶם סְמָנִים:

דַּצ"ד. עַד"ש. בְּאַח"ב:

רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי אוֹמֵר. מִנֵּין אֶתָּה אוֹמֵר שֶׁלְּקוֹ הַמִּצְרִים
בְּמִצְרַיִם עֶשֶׂר מִכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ חֲמִשִּׁים מִכּוֹת.
בְּמִצְרַיִם מָה הוּא אוֹמֵר. וַיֹּאמְרוּ הַחֲרָטָמִים אֶל פְּרַעֲה
אֶצְבַּע אֱלֹהִים הוּא: וְעַל הַיָּם מָה הוּא אוֹמֵר. וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל
אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם וַיִּירָאוּ הָעָם
אֶת יְהוָה וַיֹּאמְרֵנוּ בִּיהוָה וּבִמְשָׁה עֲבָדוֹ: כִּמָּה לָקוּ
בְּאֶצְבַּע. עֶשֶׂר מִכּוֹת. אֲמֹר מַעַתָּה בְּמִצְרַיִם לָקוּ עֶשֶׂר
מִכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ חֲמִשִּׁים מִכּוֹת:

Ribbi Eliezer said: what is the source from which we can infer that every plague that God brought on the Egyptians in Egypt consisted of four parts? As it is said, "He visited on them His fierce anger, [consisting of] wrath, fury, trouble, and an envoy of evil messengers." (Ps 78:49) Wrath is one part, fury is two, trouble is three, and an envoy of evil messengers is four. Therefore, it follows that they suffered forty plagues in Egypt, but two hundred plagues at the Sea!

Ribbi Akiva said: what is the source from which we can infer that every plague that God brought on the Egyptians in Egypt consisted of five parts? As it is said: "He visited on them His fierce anger, wrath, fury, trouble, and an envoy of evil messengers." Anger is one part, wrath is two, fury is three, trouble is four, and an envoy of evil messengers is five. Therefore, it follows that they suffered fifty plagues in Egypt, but two hundred and fifty plagues at the Sea!

How many benefits did God give us!

Dayenu – it would have been enough

Had He brought us out of Egypt

But not made judgments against them,   **Dayenu**

Had He made judgments against them

But not judged their gods,   **Dayenu**

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר. מִנֵּן שְׁכָל מִכָּה וּמִכָּה שֶׁהָבִיא הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְוִיִּים בְּמִצְרִים הִיָּתָה שֶׁל אַרְבַּע מִכּוֹת.
 שֶׁנֶּאֱמַר יִשְׁלַח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ עֲבָרָה וְזַעַם וְצָרָה. מִשְׁלַחַת
 מִלֶּאכִי רָעִים: עֲבָרָה אַחַת. וְזַעַם שְׁתֵּים. וְצָרָה שְׁלֹשׁ.
 מִשְׁלַחַת מִלֶּאכִי רָעִים אַרְבַּע: אֲמֹר מַעֲתָה בְּמִצְרִים לָקוּ
 אַרְבָּעִים מִכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ מֵאֲתֵימִם מִכּוֹת:

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר. מִנֵּן שְׁכָל מִכָּה וּמִכָּה שֶׁהָבִיא הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְוִיִּים בְּמִצְרִים הִיָּתָה שֶׁל חֲמֵשׁ מִכּוֹת.
 שֶׁנֶּאֱמַר יִשְׁלַח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ עֲבָרָה וְזַעַם וְצָרָה. מִשְׁלַחַת
 מִלֶּאכִי רָעִים: חֲרוֹן אַפּוֹ אַחַת. עֲבָרָה שְׁתֵּים. וְזַעַם שְׁלֹשׁ.
 וְצָרָה אַרְבַּע. מִשְׁלַחַת מִלֶּאכִי רָעִים חֲמֵשׁ: אֲמֹר מַעֲתָה
 בְּמִצְרִים לָקוּ חֲמִשִּׁים מִכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ מֵאֲתֵימִם
 וְחֲמִשִּׁים מִכּוֹת:

בְּמָה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת לַמָּקוֹם עָלֵינוּ:

אֵלּוּ הוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם.

דִּיִּינוּ:

וְלֹא עָשָׂה בָּהֶם שְׁפָטִים

אֵלּוּ עָשָׂה בָּהֶם שְׁפָטִים.

דִּיִּינוּ:

וְלֹא עָשָׂה בְּאֱלֹהֵיהֶם

Had He judged their gods

But not killed their firstborn,

Dayenu

Had He killed their firstborn

But not given us their wealth,

Dayenu

What is the source that He gave us their wealth? As it is said, “they despoiled Egypt” (*Ex 12:36*) – they made the land like a pool without any fish. Another interpretation: they made it like a palace without any grain. Why does Scripture favor the spoil at the Sea over the spoil in Egypt? Because in Egypt we took goods from people’s homes, but at the Sea we took what was in the storehouses. Hence,

“Dove’s wings covered in silver” is the spoil of Egypt;

“her pinions with golden gleam” is the spoil of the Sea.

“You increased and grew, and came” is the spoil of Egypt;

“to excellent beauty” is the spoil of the Sea.

“We will make you circlets of gold” is the spoil of Egypt;

“with studs of silver” is spoil of the Sea.

– *Ps 68:14, Ezek 16:7, Songs 1:11*

Had He given us their wealth

But not split the Sea for us,

Dayenu

Had He split the Sea for us

But not let us cross on dry land,

Dayenu

אלו עשה באלהיהם.

דיינו:

ולא הרג בכוריהם

אלו הרג בכוריהם.

דיינו:

ולא נתן לנו את ממונם

ומנין שנתן לנו את ממונם. שנאמר וינצלו את מצרים.
עשאוה במצולה שאין בה דגים: דבר אחר. עשאוה
במצודה שאין בה דגן: למה מחבב הכתוב את בזה הים
יותר מבזה מצרים. אלא מה שהיה בביתם נטלו במצרים
ומה שהיה בבית תשוראות נטלו על הים. וכן הוא אומר

כנפי יונה נחפה בכסף. זו בזה מצרים.

ואברותיה בירקרק חרוץ. זו בזה הים.

ותרבי ותגדלי ותבאי. זו בזה מצרים.

בעדי עדיים. זו בזה הים.

תורי זהב נעשה לך. זו בזה מצרים.

עם נקדות הכסף. זו בזה הים:

אלו נתן לנו את ממונם.

דיינו:

ולא קרע לנו את הים

אלו קרע לנו את הים.

דיינו:

ולא העבירנו בתוכו בתרבה

Had He let us cross on dry land

But not sunk our foes in the Sea,

Dayenu

Had He sunk our foes in the Sea

But not supplied us in the desert 40 years,

Dayenu

Had He supplied us in the desert for 40 years

But not fed us the manna,

Dayenu

Had He fed us the manna

But not given us the Sabbath,

Dayenu

Had He given us the Sabbath

But not gathered us at Sinai,

Dayenu

Had He gathered us at Sinai.

But not given us the Torah,

Dayenu

Had He given us the Torah

But not brought us to Israel,

Dayenu

Had He brought us to Israel

But not built us the Holy Temple,

Dayenu

אלו העבירנו בתוכו בחרבה.

דיינו: ולא שקע צרינו בתוכו

אלו שקע צרינו בתוכו.

דיינו: ולא ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה

אלו ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה.

דיינו: ולא האכילנו את המן

אלו האכילנו את המן.

דיינו: ולא נתן לנו את השבת

אלו נתן לנו את השבת.

דיינו: ולא קרבנו לפני הר סיני

אלו קרבנו לפני הר סיני.

דיינו: ולא נתן לנו את התורה

אלו נתן לנו את התורה.

דיינו: ולא הכניסנו לארץ ישראל

אלו הכניסנו לארץ ישראל.

דיינו: ולא בנה לנו את בית המקדש

Truly, God gave us an abundance of benefits, doubled and redoubled! He brought us out of Egypt, made judgments against them, judged their gods, killed their firstborn, gave us their wealth, split the Sea for us, let us cross on dry land, sank our foes in it, supplied us in the desert for 40 years, fed us the manna, gave us the Sabbath, gathered us at Mount Sinai, gave us the Torah, brought us to Israel, and built us the Holy Temple to atone for our sins!

Rabban Gamliel would say: anyone who has not explained these three things on Pesah has not fulfilled their obligation, and they are:

Pesah, Matsa, and Maror

Do not hold the shank bone; rather one should look at it and cover it

What is the reason for the Passover sacrifice that our ancestors ate when the Holy Temple still stood? It was because the Holy Blessed One passed over the houses of our ancestors in Egypt. As it is said: "you will say, 'it is the Pesah sacrifice for the Lord, Who passed over the houses of the children of Israel in Egypt, when he struck the Egyptians but spared our houses.' Then the people bent their heads and bowed down." (Ex 12:27)

על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכפלת למקום עלינו. הוציאנו ממצרים. עשה בהם שפטים. עשה באלהיהם. הרג בכוריהם. נתן לנו את ממונם. קרע לנו את היס. העבירנו בתוכו בחרבה. שקע צרינו בתוכו. ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה. האכילנו את המן. נתן לנו את השבת. קרבנו לפני הר סיני. נתן לנו את התורה. הכניסנו לארץ ישראל. ובנה לנו את בית הבחירה לכפר על כל עונותינו:

רבן גמליאל היה אומר. כל מי שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו. ואלו הן.

פסח. מצה. ומרור:

לא יאחזו הזרוע בידו אלא יסתכל בו ויחזור ויכסנו

פסח שהיו אבותינו אוכלין בזמן שבית המקדש קיים על שום מה. על שום שפסח הקדוש ברוך הוא על בתי אבותינו במצרים. שנאמר ואמרתם זבח פסח הוא ליהוה אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל. ויקד העם וישתחוו:

The faithful brought praises to God with their offering,
“And you will say ‘it is the Pesah sacrifice for the Lord.’”

They burst out in joyous song on the Night of Watching,
Eating and drinking over matsot and bitter herbs. And...

The First Among Firsts had rescued all His people
From its oppressors through His trusted messenger. And...

Now I tell of God’s miracles and recount His mercies,
I truly appreciate the Lord’s greatness. And...

All God’s armies went forth from Egypt,
Like Menashe and Ephraim, stars of the skies. And...

He passed down His Torah to His nation and people,
Who follow His commands and are redeemed. And...

Your deeds are wondrous, Your miracles great,
And those who trust You declare how good it is! And...

אָמוּנִים עָרְכוּ שֶׁבַח. לֹאֵל וְטַבְּחוּ טַבַּח.
וְאִמְרָתָם זָבַח פֶּסַח הוּא לַיהוָה:

הָרִימוּ קוֹל שִׁירִים. שִׁמְחוּ בְּלֵיל שְׂמוּרִים.
עַל מִצּוֹת וּמְרוֹרִים. אֲכָלוּ וּשְׁתּוּ יַיִן:
וְאִמְרָתָם...

רֵאשׁוֹן לְכָל רֵאשׁוּנִים. עַל יַד צִיר אָמוּנִים.
מִיד כָּל מַעֲנִים. הֲצִיל כָּל הַמּוֹנִי:
וְאִמְרָתָם...

נָסִי אֵל זְכָרְתִּי. וַחֲסָדָיו סִפְרָתִּי.
עָתָה יִדְעָתִי. כִּי גָדוֹל יְהוָה:
וְאִמְרָתָם...

כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם. מְנַשֶּׁה וְאַפְרַיִם.
יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם. כָּל צְבָאוֹת יְהוָה:
וְאִמְרָתָם...

הִנְחִיל תּוֹרָתוֹ. לְעַמּוֹ וְעַדְתּוֹ.
שׁוֹמְרֵי מִצְוֹתוֹ. עִם נוֹשֵׁעַ בִּיהוָה:
וְאִמְרָתָם...

נִפְלְאִים מַעֲשֵׂיךָ. וְעֲצוּמִים נִסֶּיךָ.
יֹאמְרוּ כָּל חוֹסְדֶיךָ. טוֹב לַחֲסוֹת בִּיהוָה:
וְאִמְרָתָם...

Lift the broken middle matsa and say:

What is the reason for this unleavened bread that we eat? It is because our ancestors' dough did not have time to rise when the King of Kings, the Holy Blessed One, revealed Himself to them and redeemed them on the spot. As it is said, "they baked the dough that they brought from Egypt into unleavened cakes, since they were expelled from Egypt and could not delay, and they had not prepared any game animals." (*Ex 12:39*)

Lift one or more types of maror and say:

What is the reason for this bitter herb that we eat? It is because the Egyptians embittered the lives of our ancestors in Egypt. As it is said, "they embittered their lives with hard labor, with mortar and bricks, and with every kind of labor in the field; they enforced all of the work of their slavery with hardship." (*Ex 1:14*)

In every generation we must see ourselves as though we personally went out of Egypt. As it is said: "You will tell your child on that day, 'it is because of this that God acted for me when I left Egypt.'" (*Ex 13:8*) Not only did the Holy Blessed One redeem our ancestors, but He also redeemed us along with them, as it is said, "He brought us out of there to bring us to the land that He promised to our ancestors and gave it to us." (*Deut 6:23*)

מִצָּה זוֹ שֶׁאֲנִינִי אוֹכְלִים עַל שׁוּם מָה. עַל שׁוּם שֶׁלֹּא
הִסְפִּיק בִּצְקָם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲמִיץ. עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם
מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּגְאֻלָּם מִיָּד.
שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאפּוּ אֶת הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֲגַת
מִצּוֹת כִּי לֹא חָמָץ. כִּי גִרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ
לְהַתְמַהֲמֶה וְגַם צָדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם:

ולוקח בידו המרור או התזרת או העולשין או שניהם כא' טובים ויאמר

מֶרֶר זֶה שֶׁאֲנִינִי אוֹכְלִים עַל שׁוּם מָה. עַל שׁוּם שֶׁמָּרְרוּ
הַמִּצְרַיִים אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בַּמִּצְרַיִם. שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּמָּרְרוּ אֶת
חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבָּנִים וּבְכָל עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה.
אֶת כָּל עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָּהֶם בַּפֶּרֶךְ:

בְּכָל יוֹר וְיוֹר חַיִּיב אָדָם לְהִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלוֹ הוּא
יֵצֵא מִמִּצְרַיִם. שֶׁנֶּאֱמַר וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר.
בְּעָבוֹר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם: שֶׁלֹּא אֶת
אֲבוֹתֵינוּ בְּלִבָּד גָּאֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲלֵא אִף אוֹתֵנוּ
גָּאֵל עִמָּהֶם. שֶׁנֶּאֱמַר וְאוֹתֵנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא
אֶתֵנוּ לְתֵת לָנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם:

Cover the revealed matsa, take the cup, and sing:

Because of all this, we must thank, praise, adore, glorify, exalt, honor, and extol the One Who did all these miracles for our fathers and for us. He brought us from slavery to freedom, from service to redemption, from sorrow to rejoicing, from mourning to festivity, and from darkness to great light. Let us declare before Him: Hallelujah!

Hallelujah! Praise the name of the Lord, O servants of the Lord. May the name of the Lord be blessed now and forever. The Lord's name is praised from the rising of the sun to its setting. The Lord is exalted above all the nations, His glory is above the heavens. Who is like the Lord our God, enthroned on high, Who looks down on the heavens and earth? He raises the poor out of the dust and lifts the needy out of the trash heap, to seat them with the nobles of His people. He returns the barren housewife as a happy mother of children. Hallelujah!

When the Jews went out of Egypt and Jacob's household left a foreign people, Judah became God's sanctuary and the Jews His dominion. The sea beheld it and fled, and the Jordan turned backward. The mountains skipped like rams, and the hills like lambs. What ails you, O sea, that you flee; O Jordan that you turn backward; O mountains, that you skip like rams, O hills like lambs? Tremble, O earth, at the presence of the Lord, God of Jacob, Who turns the rock into a pool of water, and the stone into a flowing fountain!

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיִּים לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבַּח לְפָאֵר
לְרוֹמֵם לְהַדָּר וּלְקַלֵּס לְמִי שֶׁעָשָׂה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ אֶת כָּל
הַנְּסִים הָאֵלֶּה. הוֹצִיאָנוּ מֵעֲבָדוֹת לְחֵרוֹת. וּמִשְׁעָבוֹד
לְגִאוּלָּה. וּמִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה. וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב. וּמֵאֲפֵלָה
לְאוֹר גָּדוֹל. וְנֹאמֵר לְפָנָיו הַלְלוּיָהּ:

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה. הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה: יְהִי שֵׁם
יְהוָה מְבָרָךְ. מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: מִמְּזֶרֶח שֶׁמֶשׁ עַד מְבֹאֵו.
מִהַלֵּל שֵׁם יְהוָה: רֵם עַל כָּל גּוֹיִם יְהוָה. עַל הַשָּׁמַיִם
כְּבוֹדוֹ: מִי כִּיהוָה אֱלֹהֵינוּ. הַמְּגַבִּיחַ לְשַׁבַּת: הַמְּשִׁפִּיל
לְרֹאוֹת. בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ: מְקִימֵי מַעֲפָר דָּל. מַאֲשֵׁפֵת יָרִים
אֲבִיוֹן: לְהוֹשִׁיבֵי עִם נְדִיבִים. עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ: מוֹשִׁיבֵי
עֶקֶרֶת הַבַּיִת אִם הַבָּנִים שִׂמְחָה הַלְלוּיָהּ:

בַּיְצָאֵת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לְעֹז: הִיָּתָה
יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ. יִשְׂרָאֵל מִמְּשֻׁלוֹתָיו: הֵיִם רָאָה וַיִּגַּס. הִירְדֵּן
יֹסֵב לְאַחֹר: הַהָרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים. גְּבָעוֹת כְּבָנֵי צֹאן:
מֵה לֶּךְ הֵיִם כִּי תִגּוֹס. הִירְדֵּן תִּסָּב לְאַחֹר: הַהָרִים תִּרְקְדוּ
כְּאֵילִים. גְּבָעוֹת כְּבָנֵי צֹאן: מִלִּפְנֵי אֲדוֹן חוֹלֵי אָרֶץ.
מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: הַהֶפְכִי הַצּוֹר אֲגָם מִיָּם. חֲלָמִישׁ
לְמַעֲיָנוּ מִיָּם:

Lift the cup and bless:

YOU are blessed O Lord, our God and King of the Universe, Who redeemed us and our fathers from Egypt, and got us to this night to eat matsa and bitter herbs. O Lord and God of our ancestors, may You also help us reach other Appointed Times and Festivals in peace, happy to be serving You, and enjoying the reconstruction of Your city. May we eat of the animal and Pesah sacrifices there, and may the blood reach the walls of Your altar acceptably. May we sing a new song for our redemption, and for the deliverance of our soul. You are blessed, O Lord, Redeemer of the Jews. *(Drink while reclining)*

Alphabetical Acrostic:

YOU redeemed our ancestors from Egypt

With a strong hand and outstretched arm.

When our people were in Egypt,

We were afflicted and enslaved under King Pharaoh,

Yet we also became as numerous as grains of dust,

And our standing was raised like the Cedars of Lebanon.

Wicked Pharaoh ordered to blot out our name,

And erase any mention of us from the face of the earth.

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר גָּאֵלנוּ וְגָאֵל
 אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם. וְהִגִּיעָנוּ הַלֵּילָה הַזֶּה לְאֲכֹל בּוֹ
 מִצֵּה וּמִזֶּרֶה. בֶּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הִגִּיעָנוּ
 לְמוֹעֲדִים וְלִרְגָלִים אַחֲרִים הַבָּאִים לְקִרְאָתֵנוּ לְשָׁלוֹם.
 שְׂמֵחִים בְּבִגְנֵי עֵרֶךְ וְשֹׁשֵׁים בְּעִבּוּדֶךָ. וְנֹאכֵל שֵׁם מִן
 הַזִּבְחִים וּמִן הַפְּסָחִים אֲשֶׁר יִגִּיעַ דָּמָם עַל קִיר מִזְבִּיֶּךָ
 לְרִצּוֹן. וְנוֹדָה לְךָ שִׁיר חֲדָשׁ עַל גָּאֻלָּתֵנוּ וְעַל פְּדוּת נַפְשֵׁנוּ.
 בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה גָּאֵל יִשְׂרָאֵל: וְשׁוּתָה הַכּוֹס בְּהַסְבָּת

סימן א"ב

אַתָּה גָּאֵלְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם.

בְּיַד חֲזָקָה וּבְזִרְעַ נְטוּיָה:

בְּהִיּוֹת אֲבוֹתֵינוּ בְּתוֹךְ אֶרֶץ מִצְרַיִם.

הָיוּ מַעֲנִים וּמִשׁוּעָבִדִּים תַּחַת יַד פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם:

גַּם שָׁם פָּרוּ וָרָבוּ כַּעֲפַר הָאָרֶץ.

וּכְאֲרֹזֵי לְבָנוֹן גָּבְהוּ בְּקוֹמָה:

דָּבַר פַּרְעֹה הָרָשָׁע לְמַחֲוֹת אֶת שְׁמִם.

וּלְהֶאֱבִיד אֶת זְכָרָם מִקֶּרֶב תֵּבֵל:

He and his people were of one mind,
And made secret plots against the Seed of Jacob.

They embittered our lives with hard labor,
Choking off our vital spirit.

The Upright People were cloaked in groans,
With the enemy's hand prevailing.

But the living God heard our voice,
And the Holy Blessed One listened to us.

A good, upright leader arose from our people,
Yes, Moses was sent to us prophetically!

He showed us God's signs, all as one,
While Ham's descendants in Egypt faced judgment.

All their oldsters were handed over to slaughter,
The first fruits of the womb to great plagues,

Causing a great outcry in Egypt,
With wailing and mourning in all her streets.

Yet God's beloved people were freed from slavery,
Without losing anything from our tribal heritage.

הוא ועמו בעצה אחת היו.
ויתחבמו סוד על זרע ישראל:
וימרו את חייהם בפרך.
ובתשניק גדול קצרה רוחם:
זרע ישורון אנהה לבש.
כי יד אויב גברה עליהם:
חי וקים שמע קולם.
מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא האזין להם:
טוב וישר גדל מהם.
משה ידיד בתזון הושלח להם:
יחד הראם אותות שדי.
ובמיני נגעים נשפטו בני חם:
כל בכוריהם לטבח מסר.
ראשית בטנם לדבר גדול:
לכן נפלה צעקה בתוך ארץ מצרים.
בכי ומספד בכל חוצותיה:
מעבדות לחירות יצאו ידיים.
ואין בושל במספר שבטיו:

The Rock of All Worlds led us in His goodness,
And brought us to the Sea with great compassion,
Closing the water and its many waves
Around those who hated and pursued us with full force.
Only at their last moments did they raise up their eyes
To ask for mercy from the Mighty One of Jacob.
God's redeemed people opened our mouths
And praised our King for His many miracles.
His rider exulted over the enemies of His people,
Casting their hateful foes into the depths.
In splitting the waters of the Sea,
God fulfilled the oath that He swore to our ancestors,
While His beloved people witnessed the sobering sight
Of their oppressors bodies' tossed up on the beaches.
MOSES our Teacher, may his memory now be blessed,
Offered songs of joyous thanksgiving to his Creator,
And the freed nation gave glorious praises
To God, their redeemer and salvation.

גִּיהָגָם בְּטוֹבוֹ צוּר עוֹלָמִים.
 וַיִּגִּיעַם לַיִם סוּף בְּרַחֲמָיו הָרַבִּים:
 סָגַר הַיָּם בְּהִמּוֹן גָּלְיוֹ.
 שׁוֹנֵא רֹדֵף בְּהִמּוֹן חִילוֹ:
 עֵינֵיהֶם נָשְׂאוּ לַמָּרוֹם.
 לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מֵאֲבִיר יַעֲקֹב:
 פָּיָהֶם פָּתְחוּ גְאוּלֵי יְהוָה.
 וְשִׁבְחוּ לְמַלְכָּם עַל רוֹב נִפְלְאוֹתָיו:
 צָהַל רָכְבוֹ בְּאוֹיְבֵי עַמּוֹ.
 לְהַפִּיל שׁוֹנְאָיו אֶל תוֹךְ מְצוּלָה:
 קָרַע יְהוָה אֶת מִי יָם סוּף.
 וְקִיִּים אֶת הַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם:
 רָאוּ יְדִידִים בְּפִגְרֵי שׁוֹנְאֵיהֶם.
 שִׁהֵם מוֹטָלִים עַל שִׁפְתַּי הַיָּם:
 שִׁירָה וְזִמְרָה וְדַבְּרֵי הַלֵּל.
 אָמַר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם לִפְנֵי קוֹנוֹ:
 תִּהְיֶה וְתִפְאֶרֶת וְדַבְּרֵי תִשְׁבָּחוֹת.
 אָמְרוּ פְּדוּיִם לִפְנֵי גּוֹאֲלָם וּמוֹשִׁיעֵם:

Rohtsa *Wash hands with the blessing:*

YOU are blessed O Lord, our God and King of the Universe,
Who made us holy with Your commandments and required
us to wash our hands.

Motsi Matsa *Take the upper matsa and say:*

YOU are blessed O Lord, our God and King of the Universe,
Who brings forth bread from the land. *(Do not eat yet, but
promptly take the broken middle piece and say:)*

YOU are blessed O Lord, our God and King of the Universe,
Who made us holy with Your commandments and required
us to eat matsa. *(Eat)*

Maror *Take maror, dip it in haroset, and say:*

YOU are blessed O Lord, our God and King of the Universe,
Who made us holy with Your commandments and required
us to eat bitter herbs. *(Eat)*

Korekh *Wrap the lower matsa in maror & dip it in haroset:*

Matsa and bitter herbs without a blessing is a reminder
of the Temple, may we live to see it restored! This was the
view of Hillel the Elder, who would wrap and eat them
together to fulfill the verse: "you will eat the Pesah with
matsa and bitter herbs." *(Num 9:11) (Eat)*

רְחֻצָּה גוטלין ידיהם ומברכין

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם:

מוֹצֵיא מַצָּה יקח המצה הא' שהיא העליונה ומברך עליה

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הַמוֹצֵיא לֶחֶם מִן
הָאָרֶץ: ולא יבצע ומיד תופס הפרוסה בין שתי השלימות ומברך עליה

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מַצָּה: ויאכל

מְרוֹר יקח מרור ויטבול בחרוסת ויברך

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מְרוֹר: ויאכל

כוֹרֶךְ יקח המצה הג' ובמרור יכרכנו ובחרוסת ישקענו ויאמר

מַצָּה וּמְרוֹר בְּלֹא בִרְכָּה. זָכַר לְמִקְדָּשׁ בְּיָמֵינוּ יְחִידֶשׁ.
כָּהֵל הַזֶּקֶן שֶׁהָיָה כּוֹרֵךְ וְאוֹכְלֵן בְּבֵת אַחַת לְקַיִם מֵהַ
שָׁנָאִם עַל מִצְוֹת וּמִרְרִים יֹאכְלֵהוּ: ויאכל

Shulhan Orekh *Eat until the meal is finished.*

When the egg is eaten, say: A reminder of the Hagiga sacrifice.

Tsafun *Take the half-matsa from beside the table and eat a bite-sized piece as Afikomen while reclining. (No more food after it.)*

A reminder of the Pesah sacrifice, eaten while full.

Barekh *After eating the Afikomen, wash your hands, pour the 3rd cup, and sing the Grace after Meals over it with intent.*

Note the brackets for {rare additions} and (common additions).

Reader for 3: Let us bless the One Whose bounty we ate!

Reply: Blessed is (the One) Whose bounty we ate, and on Whose goodness we thrive!

Reader: Blessed is (the One) Whose bounty we ate, and on Whose goodness we thrive!

Reader for 10+: insert "our God" above instead of "the One"

{May His name and the thought of Him be blessed forever.}

YOU are blessed O Lord, our God and King of the Universe,
{Who feeds us regardless of our actions, supports us regardless of our righteousness, and showers His benefits on us,} (Lord) Who sustains the entire world with favor and gives bread to all life in grace, kindness, generosity, and (great) compassion, "for His mercy is everlasting." In Your grand

שֶׁלַחן עוֹרֵךְ

אוכלין כל צרכן וגומרין סעודתן

ובשאוכלין הביצה אומרין זָכָר לְקַרְבֵּן חֲגִיגָה:

צָפוֹן

אחר הסעודה נוטל חצי מצה שהיה בצד השלחן ואוכל כזית
בהסיבת שמאל ונותן לכלם וזה אפיקומן ואומר

זָכָר לְקַרְבֵּן פֶּסַח הַנֶּאֱכָל עַל הַשֶּׁבַע: ואין לאכול עוד

בִּרְדָּ

אחר אכילת אפיקומן יטול ידיו וימזגו לו כוס שלישי ויברך עליו
ברכת המזון באימה ובכוונה ובנעימה.

אם המסובין שלשה יאמר המברך בִּרְדָּ שְׂאֵכְלֵנוּ מִשְׁלוֹ:

ועוגין המסובין בִּרְדָּ (*) שְׂאֵכְלֵנוּ מִשְׁלוֹ וּבִטּוּבוֹ הַגָּדוֹל חַיֵּינוּ:

וחוזר המברך בִּרְדָּ (*) שְׂאֵכְלֵנוּ מִשְׁלוֹ וּבִטּוּבוֹ הַגָּדוֹל חַיֵּינוּ:

ואם המסובין עשרה או יותר יוסיפו אֱלֹהֵינוּ בכוכבית

{בִּרְדָּ הוּא וּבִרְדָּ שְׁמוֹ וּבִרְדָּ זָכָרוֹ לְעוֹלָמֵי עַד:}

בִּרְדָּ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. {הַזֵּנּוּ וְלֹא
מִמַּעֲשֵׂינוּ הַמִּפְרָנְסֵנוּ וְלֹא מִצְדָּקוֹתֵינוּ הַמַּעֲדִיף טוֹבוֹ עָלֵנוּ}
{הָאֵל} הֵזֶן אוֹתָנוּ וְאֵת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוֹבוֹ בְּחֵן בְּחָסֵד
בְּרִיּוֹת וּבִרְחָמִים {רַבִּים} נוֹתֵן לָחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם

virtue You have never let us go lacking – may we never know scarcity for all eternity! You are the God Who feeds and supports everything: Your table is open to everyone, and You have prepared sustenance and food for all the creatures that You made in kindness and compassion. As it is written: “You open Your hand and satisfy the needs of all life.” You are blessed O Lord, Who feeds everyone.

{For our land and ancestral heritage} We thank You, O Lord our God, for passing down the pleasant, broad land of Israel to our ancestors, along with Your covenant, the Torah, vitality, and food. We thank You for bringing us out of Egypt and freeing us from the House of Bondage, for the covenant that is sealed in our flesh, for the Torah that You explained to us, for the laws that taught us Your will, and for the vitality and food with which You sustain us.

For it all, we thank You and bless Your name, as it is written: “you will eat and be satisfied, and bless the Lord your God for the good land that He gave you.” You are blessed O God, for the land and our fare.

Have compassion on us O God, along with Your people the Jews, Your city of Jerusalem, Mount Zion the seat of Your glory, Your sanctuary, Your dwelling place, Your holiest spot, and the great sanctuary that is called by Your name. Our Father, be our shepherd! Feed, sustain, and support us, provide for our needs, and quickly increase our wealth so we can get past our troubles. O God, do not let us depend on the gifts or loans of our fellow humans, {whose favors are few and whose abuses are many} but rather may

חֲסִדוֹ. וּבִטּוּבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ וְאֵל יַחְסֹר לָנוּ
מִזֶּזֶן תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הוּא אֵל זֶן וּמִפְרִנְס לְכָל
וְשִׁלְחָנוּ עֲרוּךְ לְכָל וְהִתְקִין מַחִיָּה וּמִזֶּזֶן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר
בָּרָא בְּרַחֲמָיו וּבִרְוֵב חֲסִדָּיו. כְּאֲמֹר פּוֹתַח אֶת יָדָךְ
וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רִצּוֹן. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הֵזֶן אֶת הַכֹּל:

{עַל אֲרָצֵנוּ וְעַל נַחֲלַת אֲבוֹתֵינוּ.} נוֹדֶה לָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל
שֶׁהִנְחַלְתָּ לְאַבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וּרְחֻבָּה. בְּרִית
וְתוֹרָה חַיִּים וּמִזֶּזֶן. עַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְדִיתָנוּ
מִבֵּית עֲבָדִים. וְעַל בְּרִיתְךָ שְׁחַתְמָתָ בְּבִשְׂרָנוּ. וְעַל תּוֹרַתְךָ
שֶׁלִּמְדָתָנוּ. וְעַל חֻקֵּי רִצּוֹנְךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ. וְעַל חַיִּים וּמִזֶּזֶן
שֶׁאַתָּה זֶן וּמִפְרִנְס אוֹתָנוּ:

וְעַל הַכֹּל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמִבְּרָכִים אֶת
שְׁמֶךָ. כְּאֲמֹר וְאֶכְלָתָ וּשְׂבַעְתָּ וּבִרְכַּתָּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
עַל הָאֶרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. עַל
הָאֶרֶץ וְעַל הַמִּזֶּזֶן:

רַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וְעַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם
עִירְךָ וְעַל הָר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ וְעַל הַיְכָלְךָ וְעַל מְעוֹנְךָ
וְעַל דְּבִירְךָ וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שְׁמֶךָ עָלָיו.
אֲבִינוּ רָעֵנוּ זִנְגֵנוּ פְּרִנְסֵנוּ כָּלִכְלֵנוּ הִרְוִיחֵנוּ הִרוּחֵנוּ לָנוּ
מִהֶרָה מִכָּל צָרוֹתֵינוּ. וְאֵל תַּצְרִיכֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְיָדִי
מִתְנוֹת בֶּשֶׂר וְדָם וְלֹא לְיָדֵי הַלֹּאֲאֵתָם {שֶׁמִּתְנַתֵּם מְעוֹטָה

we require only the benefit of Your broad, full, and open hand. May we not be put to shame in This World, nor may we be embarrassed in the World to Come, and may You restore the Kingdom of the House of David to its rightful place – promptly and in our lifetimes.

On Shabbat, add:

○ Lord our God, please favor and strengthen us with Your commandments, especially the one about the seventh day, this great and holy Sabbath! It is an important, sacred time for You, when we stop working and are idle according to the laws of Your will. May there be no trouble, sorrow, or sighing on our day of rest, and let us witness the comfort of Jerusalem since You are the Master of All Consolations. Just as we have not forgotten the destruction of Your Temple while we have eaten and drunk, so too may You not forget us or abandon us, O great and holy King! *(Until here)*

○ Lord and God of our ancestors, may the thought of us and our past generations come before You to be seen, heard, accepted, and desired with favor – and so may it be for Your city of Jerusalem, the Davidic Messiah, and Your entire people the House of Israel. Let us take refuge in Your gentle favor, compassionate mercy, and redeeming kindness on this Pilgrimage of Matsot and on this (Festival) day of Holy Congregation. On this day, may You think well of us, remember us with blessings, and redeem us for a nice life. With Your saving words, grant us Your compassion, kindness, and every type of mercy to save us, since our eyes are on You, O merciful God and King.

וְחִרְפָּתָם מְרֵבָה { אֵלָּא לִידָד הַמְּלָאָה וְהִרְחֲבָה הָעֲשִׂירָה
וְהַפְּתוּחָה. שְׁלֹא גִבּוּשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא גִבּוּשׁ לְעוֹלָם
הַבָּא. וּמִלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחָד תַּחְזִירָנָה לְמִקּוּמָהּ
בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ:

כשחל בשבת אומר

רְצָה וְהִחְלִיצֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ וּבְמִצּוֹת יוֹם
הַשְּׁבִיעִי הַשַּׁבָּת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ הַזֶּה. כִּי יוֹם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ
הוּא מִלִּפְנֵיךָ נִשְׁבּוֹת בּוֹ וְנִגּוּחַ בּוֹ כְּמִצּוֹת חֲקֵי רְצוֹנְךָ. וְאֵל
תְּהִי צָרָה וְיָגוֹן בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ וְהִרְאֵנוּ בְּנִחְמַת צִיּוֹן
בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ כִּי אַתָּה הוּא בַּעַל הַנְּחֻמוֹת. וְאַף עַל פִּי
שְׂאֵכְלֵנוּ וְשִׁתֵּנוּ חֲרִבָּן בֵּיתְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ לֹא שָׁכַחְנוּ.
אֵל תִּשְׁכַּחְנוּ לְנֶצַח וְאֵל תִּזְנַחְנוּ לְעַד כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל
וְקָדוֹשׁ אַתָּה: ע"כ

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא יִגְיַע יִרְאֶה וְיִרְצֶה
יִשְׁמַע יִפְקֹד וְיִזְכֹּר זְכוּרֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַּיִם
עִירְךָ וְזִכְרוֹן מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עֲבָדְךָ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית
יִשְׂרָאֵל לִפְנֵיךָ לִפְלִטָה לְטוֹבָה לְחַן לְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים. בְּיוֹם
חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה בְּיוֹם (בִּי"ט טוֹב) מִקְרָא קָדֵשׁ הַזֶּה לְרַחֵם
בּוֹ עָלֵינוּ וּלְהוֹשִׁיעֵנוּ. זְכַרְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה.
וּפְקַדְנוּ בּוֹ לְבִרְכָּה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים. בְּדַבָּר
יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחַנּוּן וְחַמּוּל וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ
כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אַתָּה:

May You rebuild Your city of Jerusalem – promptly and in our lifetimes. You are Blessed, O God, Who rebuilds Jerusalem, Amen!

{In our era, and the lifetimes of the entire congregation of the House of Israel, may You joyfully rebuild the City of Zion and reestablish the sacrificial cult in Jerusalem, with Your palace swiftly reconstructed as before.}

You are blessed O Lord, our God and King of the Universe, (forever) our father and king, mighty creator, holy redeemer, Sacred One of Jacob, our pastor and shepherd of the Jews, the great ruler who helps everyone. You favor us always: past, present, and future. You redeem us at all times: then, now, and beyond – in compassionate grace and mercy, far-ranging salvation, and all types of favor.

May the Merciful One be praised on His glorious throne!

May He be praised in heaven and on earth!

May He be praised in every generation!

May He raise the trumpet for His people!

May He be glorified through us for all time!

May He sustain us with honor and not shame, with approval and not constraint, with comfort and not pain!

May He grant peace between us!

May He send blessings of profit and success to us in all of our worldly activities!

וְתַבְנֶה יְרוּשָׁלַם עִירָךְ בְּמַהֲרָה בְיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה.
בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם אָמֵן:

{בְּתַיִינוּ וּבְחַיֵּי כָל קָהָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. תַּבְנֶה עִיר צִיּוֹן בְּרָנָה
וְתַפּוֹן עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַם. וְאַרְמוֹן עַל מִשְׁפָּטוֹ יֵשֵׁב בְּקִרְוֹב
כְּבָרָאוּנוּה: }

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. (לְעֵד) הָאֵל
אֲבִינוּ מִלְכֵנוּ אֲדִירֵנוּ בּוֹרְאֵנוּ גּוֹאֲלֵנוּ קְדוֹשֵׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב
רוֹעֵנוּ רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב וְהַמְּטִיב לְכָל. שְׁבֹכֵל יוֹם
וַיּוֹם הוּא הַטִּיב לָנוּ הוּא מְטִיב לָנוּ הוּא יִטִּיב לָנוּ. הוּא
גִּמְלָנוּ הוּא גּוֹמְלָנוּ הוּא יְגַמְלָנוּ לְעֵד חַן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים
וְרִיחַ וְהַעֲלָה וְכָל טוֹב:

הַרְחֵמֵן הוּא יִשְׁתַּבַּח עַל כְּבוֹדוֹ:

הַרְחֵמֵן הוּא יִשְׁתַּבַּח בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

הַרְחֵמֵן הוּא יִשְׁתַּבַּח בְּנוֹ לְדוֹר דּוֹרִים:

הַרְחֵמֵן הוּא קָרַן לְעַמּוֹ יְרִים:

הַרְחֵמֵן הוּא יִתְפָּאֵר בְּנוֹ לְנִצָּחַת נְצָחִים:

הַרְחֵמֵן הוּא יִפְרֹנְסֵנוּ בְּכָבוֹד וְלֹא בְּבוּזִי בְּהִתֵּר וְלֹא
בְּאִסּוּר בְּנִחַת וְלֹא בְּצַעַר:

הַרְחֵמֵן הוּא יִתֵּן שְׁלוֹם בֵּינֵינוּ:

הַרְחֵמֵן הוּא יִשְׁלַח בְּרָכָה רַחוּמָה וְהַעֲלִיחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה
יְדֵינוּ:

May He bring success to our chosen path!

May He swiftly break the yoke of exile off our necks!

May He guide us to independence in our own land!

May He heal us with a complete recovery of body and spirit!

May He open His hand of bounty for us!

May He bless each and every one of us through His great name. Just as our forefathers Abraham, Isaac, and Jacob were blessed with every type of benefit, so too may He bless us with a complete blessing – may this be His will and let us say: “Amen!”

May He spread His sheltering peace over us!

Shabbat: May He pass down to us a world that is entirely Shabbat and rest forever!

Festivals: May He give us life, and grant that we peacefully reach other Pilgrimage Festivals that are coming up!

May He plant a love His Torah and for Him in our hearts, and may our awe for Him be with us to guide us away from sin!

A guest says this blessing for the host:

May the Merciful One bless this table on which we have eaten, and may He cause the best foods to be set on it. Let it be like the table of our father Abraham, where all who are hungry can eat, and all who are thirsty can drink. May the Merciful One bless the master of this house and of this meal – he and his wife and children and all that he has –

הַרְחֵמֶן הוּא יַצְלִיחַ אֶת דְּרָכֵינוּ:

הַרְחֵמֶן הוּא יִשְׁבֹּר עַל הַגְּלוּת מְהֵרָה מֵעַל צוּאֲרֵנוּ:

הַרְחֵמֶן הוּא יוֹלִיכֵנוּ מְהֵרָה קוֹמְמִיּוֹת לְאַרְצֵנוּ:

הַרְחֵמֶן הוּא יִרְפָּאֵנוּ רְפוּאָה שְׁלֵמָה. רְפוּאֵת הַנֶּפֶשׁ

וּרְפוּאֵת הַגּוּף:

הַרְחֵמֶן הוּא יִפְתַּח לָנוּ אֶת יְדוֹ הַרְחֵבָה:

הַרְחֵמֶן הוּא יְבַרֵךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִמֶּנּוּ בְּשֵׁמוֹ הַגָּדוֹל כְּמוֹ

שְׁנֵת־בְּרָכוֹ אֲבוֹתֵינוּ אֲבִרְהֵם יִצְחָק וְיַעֲקֹב בְּכָל מִפְּלָאֵי כָּל

כֶּן יְבַרֵךְ אוֹתָנוּ יַחַד בְּרָכָה שְׁלֵמָה. וְכֵן יְהִי רָצוֹן וְנֹאמַר

אָמֵן:

הַרְחֵמֶן הוּא יִפְרוֹשׁ עָלֵינוּ סֶכֶת שְׁלוֹמוֹ:

בִּשְׁבַת הַרְחֵמֶן הוּא יַנְחִילֵנוּ עוֹלָם שְׁכָלוֹ שֶׁבֶת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי

הָעוֹלָמִים:

בִּי"ט הַרְחֵמֶן הוּא יַחְיֵינוּ וְיִזְכְּנוּ לְמוֹעֲדִים וּלְרַגְלִים אַחֲרִים

הַבָּאִים לְקִרְאָתָנוּ לְשָׁלוֹם:

הַרְחֵמֶן הוּא יִטַּע תּוֹרָתוֹ וְאֶהְבֵּתוּ בְּלִבֵּנוּ וְתִהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל

פְּנֵינוּ לְבִלְתִּי נַחֲטָא:

ברכת האורח

הַרְחֵמֶן הוּא יְבַרֵךְ אֶת הַשְּׁלֶחֶן הַזֶּה שְׂאֵכְלֵנוּ עָלָיו וַיְסַדֵּר בּוֹ

כָּל מַעֲדֵי עוֹלָם. וַיְהִי כְּשֶׁלְּחָנוּ שָׁל אֲבִרְהֵם אֲבֵינוּ כָּל רָעַב

מִמֶּנּוּ יֹאכַל וְכָל צָמָא מִמֶּנּוּ יִשְׁתֶּה: הַרְחֵמֶן הוּא יְבַרֵךְ אֶת

בַּעַל הַבֵּית הַזֶּה וּבַעַל הַסְּעוּדָה הַזֹּאת. הוּא וּבְנָיו וְאִשְׁתּוֹ וְכָל

with long life and increase of their material wealth. May he not be put to shame in This World, nor may he be embarrassed in the World to Come, and may he and his assets be successful and close to town. May the Adversary be unable to influence his actions, and may he not be tempted by any sinful behavior or thoughts at any time.

May He give us life, and grant that we see the Messianic Era, the rebuilding of the Temple, and the World to Come.

“He gives towering (*on Hol Hamoed*: great) victories to His king and shows kindness to His Messiah, to David and his offspring forever.” “Even lions can go hungry, but those who seek the Lord never lack good things.” “I have known youth and old age, but have never seen a righteous man forsaken, his children begging for bread. Instead, he lends graciously and his children are blessed.”

May our food be satisfying and our drinks curative, and may what is left over be blessed. As it is written: “He set a modest portion before them and they ate, yet they even had some left over.” “May you be blessed by God, Creator of heaven and earth.” “Blessed is the one who trusts in the Lord, and made God his confidence.” “The Lord will give strength to His people, and bless His nation in peace.” May He Who creates harmony in the heavens make peace for us and all of the Jews, and let us say Amen.

“I will lift the cup of salvation and call on God’s name.”

Attention, everyone! (*Answer*:) Lehayim! – You are blessed O Lord, our God and King of the Universe, Who creates the fruit of the vine. (*Drink while reclining*)

אֲשֶׁר לוֹ בְּבָנִים שְׂיָחִיו וּבְנִכְסִים שְׂיָרְבוּ. לֹא יָבוֹשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה
וְלֹא יִכָּלֵם לְעוֹלָם הַבָּא וַיְהִיו נִכְסָיו מְצַלְחִים וּקְרוֹבִים לְעִיר.
וְלֹא יִשְׁלֹט שָׁטָן בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו וְאֵל יִזְדַּקֵּק לִפְנֵי שׁוֹם דִּבַּר
חֲטָא וְהִרְהוּר עוֹן מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם:

הַרְחֵמָן הוּא יַחֲיֵנו וַיִּזְכֵּנו וַיְקַרְּבֵנו לַיְמוֹת הַמְּשִׁיחַ וּלְבָנֵי
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא:

מַגְדוֹל (בַּחַ"מ מַגְדִּיל) יִשְׁוּעוֹת מַלְכוּ. וְעֲשֵׂה חֶסֶד לַמְּשִׁיחַ
לְדוֹד וּלְזֶרְעוֹ עַד עוֹלָם: כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעִבוּ. וְדָרְשִׁי יְהוָה
לֹא יַחֲסְרוּ כָּל טוֹב: נַעַר הָיִיתִי גַם זָקֵנְתִי וְלֹא רָאִיתִי צָדִיק
נִעְזֵב. וְזֶרְעוֹ מִבֶּקֶשׁ לַחֵם: כָּל הַיּוֹם חוֹנֵן וּמְלוֹה וְזֶרְעוֹ
לְבָרָכָה:

מָה שְׂאֲכַלְנוּ יְהוָה לְשַׁבְּעָה וּמָה שְּׁשַׁתִּינוּ יְהוָה לְרַפּוֹאָה
וּמָה שֶׁהוֹתֵרְנוּ יְהוָה לְבָרָכָה. כְּדַכְתִּיב וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֵּאכְלוּ
וַיִּזְתְּרוּ כְּדַבֵּר יְהוָה: בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה. עֲשֵׂה שָׁמַיִם
וָאָרֶץ: בְּרוּךְ הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה. וְהָיָה יְהוָה מְבֹטָחוֹ:
יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְהוָה יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם: עוֹשֵׂה
שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

כּוֹס יִשְׁוּעוֹת אֲשָׂא וּבִשֵּׁם יְהוָה אֶקְרָא:

סִבְרֵי מֶרְנָן. וְעוֹנִים לַחַיִּים: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
מִלֵּךְ הָעוֹלָם. בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן: וַיִּשְׁתּוּ בַּהִיסְבָּה

Hallel *After drinking the 3rd cup, pour the 4th cup. While seated, read the Hallel over it with full intent.*

Pour out Your wrath against the nations who did not know You, and on the kingdoms that did not call on Your name. They have consumed the Jews, and destroyed our homes. (Jer 10:25) {Pour out Your fury on them, and let Your fierce anger overtake them. Pursue them with rage and wipe them out from under the heavens.} (Ps 69:25, Lam 3:66)

O Lord give glory, not for us but for Your reputation, and for Your kindness and truth. Why should the nations say: "Where is their God?" Our God is in the heavens, and He does whatever He wants! Their idols are mere silver and gold, made by human hands. They have a mouth that cannot speak, eyes that cannot see, ears that cannot hear, a nose that cannot smell, hands that cannot feel, feet that cannot walk; and they cannot be understood with their throats. May those who produce them become like them, along with whoever believes in them! Jews, trust in the Lord, Who is your help and shield. You who revere God, trust in the Lord, Who is your help and shield.

May the Lord Who remembers us bless the House of Israel, and also the House of Aaron. May He bless those who revere Him, the small with the great. May the Lord increase you along with your children. The Lord Who Made heaven and earth considers you blessed. Heaven is the Lord's, but He gave the earth to humans. The dead and those who go down to silence cannot praise the Lord, but we will bless the Lord from now and forever, Hallelujah!

הלל

אחר ששתה כוס שלישי ימזגו לו כוס רביעי ויקרא עליו ההלל

מיושב בכונה

שִׁפְךָ חֲמַתְךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּךָ וְעַל מַמְלָכוֹת
אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרְאוּ: כִּי אָכַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נָוֶהוּ
הַשָּׁמַיִם: {שִׁפְךָ עֲלֵיהֶם זַעֲמָךְ וַחֲרוֹן אַפֶּךָ יִשְׁיֶגֶם: תִּרְדֹּף בְּאֵף
וּתְשַׁמְדִּים מִתַּחַת שְׁמֵי יְהוָה:}

לֹא לָנוּ יְהוָה לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כְּבוֹד. עַל חֲסִדְךָ עַל
אֲמִתְּךָ: לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם. אֵיךְ נָא אֱלֹהֵיהֶם: וְאֱלֹהֵינוּ
בְּשִׁמְיָם. כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה: עֲצִבְיָהֶם כֶּסֶף וְזָהָב. מַעֲשֵׂה
יְדֵי אָדָם: פֶּה לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ. עֵינִים לָהֶם וְלֹא יֵרְאוּ:
אָזְנִים לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ. אֵף לָהֶם וְלֹא יִרְיחוּ: יְדֵיהֶם וְלֹא
יִמְשִׁיחוּ רַגְלֵיהֶם וְלֹא יִהְלְכוּ. לֹא יִהְיוּ בְּגִרוֹנָם: כְּמוֹתָם יִהְיוּ
עֹשִׂיהֶם. כֹּל אֲשֶׁר בָּטַח בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל בָּטַח בִּיהוָה. עֲזָרָם
וּמִגָּנָם הוּא: בֵּית אֱהֱרֹן בָּטְחוּ בִיהוָה. עֲזָרָם וּמִגָּנָם הוּא:
יֵרְאֵי יְהוָה בָּטְחוּ בִיהוָה. עֲזָרָם וּמִגָּנָם הוּא:

יְהוָה זָכְרָנוּ יִבְרָךְ יִבְרָךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל. יִבְרָךְ אֶת בֵּית
אֱהֱרֹן: יִבְרָךְ יֵרְאֵי יְהוָה. הַקְטָנִים עִם הַגְּדֹלִים: יִסֹּף יְהוָה
עֲלֵיכֶם. עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם: בְּרוּכִים אַתֶּם לִיהוָה. עֹשֵׂה
שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לִיהוָה. וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי
אָדָם: לֹא הַמָּתִים יִהְלְלוּ יְהוָה. וְלֹא כָּל יְרֵדֵי דוֹמָה: וְאֲנַחְנוּ
נִבְרָךְ יְהוָה. מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּהָ:

I love that the Lord hears my appeals. He turned His ear to me, and I will call on Him all my days. The bonds of death surrounded me, the pains of the grave reached me, and I found trouble and sorrow. Then I called on the name of the Lord: "O Lord, save my life!" The Lord our God is gracious, righteous, and merciful. The Lord protects the simple ones; I was brought low, and He saved me. Return to your rest, O my soul, since the Lord has been kind to you. You delivered my soul from death, my eyes from tears, and my feet from stumbling. I will walk before the Lord in the lands of the living. I keep faith even when I cry out: "I am greatly afflicted," or when I say in haste: "All men are deceitful."

How can I repay the Lord for all His kind acts for me? I will lift the cup of salvation and call on God's name. I will fulfill my vows to the Lord before all His people. It is hard for the Lord to see the deaths of His followers. Please, O Lord, I am Your servant, You have loosened my bonds. I offer You a sacrifice of thanksgiving, calling on Your name. I will fulfill my vows to the Lord before all His people, in the courtyards of the Lord's house, in Jerusalem, Hallelujah!

Praise the Lord all you peoples, laud Him all you nations. Since His kindness to us is great, and His truth lasts forever.

Thank the good Lord,   for His mercy is everlasting.

Let the Jews now say: 'for His mercy is everlasting.'

Let the House of Aaron say: 'for His mercy is everlasting.'

Let those in awe of God say: 'for His mercy is everlasting.'

אֶהְבֵּתִי כִּי יִשְׁמַע יְהוָה. אֶת קוֹלִי תַחֲנוּנָיִ: כִּי הִטָּה אָזְנוֹ
 לִי. וּבִימֵי אֶקְרָא: אֶפְפוּנֵי חֲבִלֵי מָוֶת וּמִצָּרֵי שְׁאוֹל מִצָּאוּנִי.
 צָרָה וַיִּגְזֹן אֶמָּצָא: וּבִשְׁם יְהוָה אֶקְרָא. אָנָּה יְהוָה מַלְטָה
 נַפְשִׁי: חֲנוּן יְהוָה וְצַדִּיק. וְאַלְהֵינוּ מֵרַחֵם: שֹׁמֵר פְּתָאִים
 יְהוָה. דְּלוֹתַי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: שׁוּבִי נַפְשִׁי לְמִנוּחַיִכִּי. כִּי יְהוָה
 גָּמַל עָלַיִכִּי: כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת עֵינַי מִן דְּמָעָה. אֶת
 רַגְלִי מִדָּחִי: אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה. בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים:
 הָאֲמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר. אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד: אֲנִי אָמַרְתִּי בַחֲפָזִי כָּל
 הָאָדָם כֹּזֵב:

מָה אָשִׁיב לַיהוָה. כָּל תַּגְמוּלוֹתַי עָלַי: בּוֹס יִשׁוּעוֹת אֶשָּׂא.
 וּבִשְׁם יְהוָה אֶקְרָא: גִּדְרֵי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם. נִגְדָה נָא לְכָל
 עַמּוֹ: יָקָר בְּעֵינֵי יְהוָה. הַמּוֹתָה לַחֲסִידָיו: אָנָּה יְהוָה כִּי אֲנִי
 עֲבָדְךָ אֲנִי עֲבָדְךָ בֶּן אֲמָתְךָ. פִּתְחָתָ לְמוֹסְרָי: לֵךְ אֲזַבַּח וְזָבַח
 תּוֹדָה. וּבִשְׁם יְהוָה אֶקְרָא: גִּדְרֵי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם. נִגְדָה נָא
 לְכָל עַמּוֹ: בַּחֲצֵרוֹת בֵּית יְהוָה. בְּתוֹכִכִּי יְרוּשָׁלַם הִלְלוּיָהּ:

הִלְלוּ אֶת יְהוָה כָּל גּוֹיִם. שִׁבְחוּהוּ כָּל הָאֲמִים:
 כִּי גִבֹר עָלֵינוּ חֲסֵדוֹ. וְאַמֶּת יְהוָה לְעוֹלָם הִלְלוּיָהּ:

הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב.	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
יֹאמֶר נָא יִשְׂרָאֵל.	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
יֹאמְרוּ נָא בֵּית אֱהֲרֹן.	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי יְהוָה.	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:

I called on the Lord from hardship, and He answered me with plenty. When the Lord is with me, I do not fear what man could inflict. The Lord is among my helpers, and I will see my foes' defeat. It is better take shelter in the Lord than to trust in peasants or princes. All the nations massed around me, but I fought them back and cut them down for the Lord. They swarmed like bees, but were doused like a brush fire as I cut them down for the Lord. You knocked me down, but the Lord helped me. The Lord is my strength and song, and became my salvation. The sound of rejoicing and deliverance is heard in the tents of the righteous. The Lord's right hand is vigorous, so I will not die, but live to retell the Lord's deeds. The Lord may have chastised me, but He has not left me for dead. Open the gates of virtue for me, so I can enter and praise the Lord. This is the Lord's gate, through which only the righteous may pass.

I thank You for answering me and being my salvation. (2x)
The rock that the masons rejected is now a cornerstone. (2x)
This is the Lord's doing, it is a marvelous sight. (2x)
The Lord made this day, so we will rejoice and be glad. (2x)

○ Lord, save us! (2x)   ○ Lord, make us prosper! (2x)

Blessed is the one who comes in the Lord's name,

We bless you from the Lord's house. (2x)

The Lord is God, He has given us light,

Tie the sacrifices to the altar's corners with cords. (2x)

You are my Lord Whom I thank, my God Whom I exalt. (2x)

Thank the good Lord, for His mercy is everlasting. (2x)

מִן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְהוָה. עָנֵנִי בַמֶּרְחֵב יְהוָה: יְהוָה לִי לֹא
 אִירָא. מִה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם: יְהוָה לִי בַעֲזָרִי. וְאֲנִי אֶרְאֶה
 בְּשִׁנְאִי: טוֹב לַחֲסוֹת בִּיהוָה. מִבֶּטֶחַ בָּאָדָם: טוֹב לַחֲסוֹת
 בִּיהוָה. מִבֶּטֶחַ בְּנִדְבִיבִים: כָּל גּוֹיִם סִבְבוּנִי. בְּשֵׁם יְהוָה כִּי
 אֲמִילֵם: סִבּוּנִי גַם סִבְבוּנִי. בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילֵם: סִבּוּנִי
 כַּדְּבוּרִים דַּעְכוּ כָּאֵשׁ קוֹצִים. בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילֵם: דַּחַח
 דַּחִיתַנִּי לַנֶּפֶל. וַיהוָה עֲזָרְנִי: עָזִי וְזִמְרַת יְהוָה. וַיְהִי לִי
 לִישׁוּעָה: קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאֶהְלִי צַדִּיקִים. יָמִין יְהוָה
 עָשָׂה חֵיל: יָמִין יְהוָה רֹמְמָה. יָמִין יְהוָה עָשָׂה חֵיל: לֹא
 אָמוּת כִּי אֲחִיָּה. וְאֶסְפֹּר מַעֲשֵׂי יְהוָה: יִסֹּר יִסְרֵנִי יְהוָה. וְלִמּוֹת
 לֹא נִתְּנִנִי: פָּתְחוּ לִי שַׁעְרֵי צֶדֶק. אֲבֹא בָם אוֹדֶה יְהוָה: זֶה
 הַשַּׁעַר לַיהוָה. צַדִּיקִים יָבֹאוּ בּוֹ:

אֲוֹדֶךָ כִּי עֲנִיתַנִּי. וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה: ב"פ

אֶבֶן מָאֶסוּ הַבּוֹנִים. הִיְתָה לְרֹאשׁ פֶּנֶה: ב"פ

מֵאֵת יְהוָה הִיְתָה זֹאת. הִיא נִפְלְאֹת בְּעֵינֵינוּ: ב"פ

זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְהוָה. נִגִּילָה וְנִשְׂמְחָה בּוֹ: ב"פ

אֲנִי יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָא: ב"פ אֲנִי יְהוָה הַצֹּלִיחָה נָא: ב"פ

בָּרוּךְ הָבֵא בְּשֵׁם יְהוָה. בִּרְכֻנוֹכֶם מִבֵּית יְהוָה: ב"פ

אֲלֵי וַיָּאָר לָנוּ אֶסְרוּ חַג בַּעֲבָתִים. עַד קִרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: ב"פ

אֵלֵי אַתָּה וְאֲוֹדֶךָ. אֱלֹהֵי אֲרוֹמָמְךָ: ב"פ

הוֹדּוּ לַיהוָה כִּי טוֹב. כִּי לַעוֹלָם חֲסִדּוֹ: ב"פ

Thank the good Lord,	<i>For His mercy is everlasting</i>
Thank the God of gods,	<i>For His mercy is everlasting</i>
Thank the Lord of lords;	<i>For His mercy is everlasting</i>
The only One Who does great wonders,	<i>For His mercy is everlasting</i>
The One Who wisely made the heavens,	<i>For His mercy is everlasting</i>
The One Who stretched the earth over the water,	<i>For His mercy is everlasting</i>
The One Who made the Great Lights,	<i>For His mercy is everlasting</i>
Who fashioned the sun to rule by day,	<i>For His mercy is everlasting</i>
And the moon and stars to rule by night;	<i>For His mercy is everlasting</i>
The One Who struck the Egyptian firstborns,	<i>For His mercy is everlasting</i>
And took the Israelites from among them,	<i>For His mercy is everlasting</i>
With a strong and outstretched arm;	<i>For His mercy is everlasting</i>
The One Who split the Sea of Reeds,	<i>For His mercy is everlasting</i>
Brought the Israelites through on dry land,	<i>For His mercy is everlasting</i>
And drowned Pharaoh and his forces in the Sea;	<i>For His mercy is everlasting</i>
The One Who led His people through the desert;	<i>For His mercy is everlasting</i>
The One Who struck down great kings,	<i>For His mercy is everlasting</i>
And slew mighty rulers,	<i>For His mercy is everlasting</i>

הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב.	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים.	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדָנִים.	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדֹלוֹת לְבָדוֹ.	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
לַעֲשֵׂה הַשְּׁמַיִם בְּתַבּוּנָה.	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
לְרַקַּע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם.	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
לַעֲשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְמַמְשָׁלֶת בַּיּוֹם	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
אֶת הַיָּרֵחַ וְכּוֹכָבִים לְמַמְשָׁלוֹת בַּלַּיְלָה	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
לְמַכָּה מִצְרִים בְּבִכּוּרֵיהֶם	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
בֶּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרֹעַ נְטוּיָה	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
לְגֹזֵר יָם סוֹף לְגֹזְרִים	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
וְהַעֲבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכּוֹ	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
וַנַּעַר פָּרְעָה וַחֲמִלּוֹ בַּיָּם סוֹף	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
לְמוֹלִיד עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
לְמַכָּה מְלָכִים גְּדֹלִים	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אֲדִירִים	כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:

Like Sihon, King of the Amorites,

For His mercy is everlasting

And Og, King of Bashan,

For His mercy is everlasting

Passing down their land to others,

For His mercy is everlasting

As an inheritance for His people the Israelites;

For His mercy is everlasting

The One Who remembered us when we were humiliated,

For His mercy is everlasting

And released us from our foes;

For His mercy is everlasting

Who gives bread to all life;

For His mercy is everlasting

Thank the Lord of heaven and earth,

For His mercy is everlasting

The breath of all life will be harnessed to bless Your name, O Lord our God, and every living spirit will always praise and extol You, our King, for You are God forever. Besides You we have no king who redeems and saves, who sets free and delivers, who answers and shows compassion in every time of sorrow and distress. We have no king who helps and supports us except You.

O God of the first and last, God of all creatures, Master of everything that was born, You are praised with all hymns of devotion, and You guide the world with kindness and Your creations with compassion. O True Lord Who neither dozes nor sleeps, You can wake others from slumber and repose; You revive the dead, heal the sick, open the eyes of the blind, make the bowed walk upright, make the mute talk, and resolve mysteries – to You alone we give thanks!

לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי	בִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
וּלְעֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן	בִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
וְנָתַן אֶרֶצָם לְנַחֲלָה	בִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ	בִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
שֶׁבַשְׁפִּלְנוּ זָכַר לָנוּ	בִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ	בִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
נָתַן לָחֶם לְכָל בָּשָׂר	בִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:
הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמַיִם	בִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ:

נִשְׁמַת כָּל חַי תִּבְרָךְ אֶת שְׁמֶךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְרוּחַ כָּל
בָּשָׂר תִּפְאָר וּתְרוּמָם זִכְרֶךָ מִלִּפְנֵי תָמִיד מִן הָעוֹלָם וְעַד
הָעוֹלָם אֲתָה אֵל. וּמִבְלַעֲדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ
פוֹדֶה וּמַצִּיל וְעוֹנֶה וּמַרְחֵם בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה. אֵין לָנוּ
מֶלֶךְ עוֹזֵר וְסוֹמֵךְ אֵלָּא אֲתָה:

אֱלֹהֵי הָרְאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים. אֵלֹהֵי כָּל בְּרִיּוֹת אָדוֹן כָּל
תּוֹלְדוֹת הַמֶּהֱלֵל בְּכָל הַתְּשַׁבְּחוֹת. הַמְּנַהֵג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד
וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים. וַיְהִי אֱלֹהִים אֱמֶת לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן.
הַמְּעוֹרֵר יְשָׁנִים וְהַמְּקִיץ גְּרֻמִּים. מַחְיֶה מֵתִים וְרוֹפֵא
חוֹלִים. פּוֹקֵחַ עוֹרִים וְזוֹקֵף כְּפוּפִים. הַמְּשִׁיחַ אֱלָמִים
וְהַמְּפַעֵנֵחַ גַּעְלָמִים. וְלֶךְ לְבַדְּךָ אֲנַחְנוּ מוֹדִים:

Even if our mouths were as full of song as the sea, our tongues were as full of hymns as its many waves, and our lips were as full of praise as the spacious sky; even if our eyes shone like the sun and moon, our hands spread out like the eagles above, and our feet were as fast as deer, we would still be unable to thank You sufficiently, O Lord our God – or to bless Your name, O King – for even one of the countless, infinite, and wondrous bounties that You have given to us and our ancestors before us! You redeemed us from Egypt, O Lord our God, and You brought us out from the House of Bondage. You fed us in hunger and sustained us in plenty; You rescued us from the sword, delivered us from plague, and saved us from serious illness. Until this very day, Your mercy has helped us and Your kindness has not abandoned us. Therefore, we will use the limbs that You gave us, the breath of spirit that You blew into us, and the tongue that You placed in our mouths to thank, bless, praise, extol, and sing forever to Your name, our King! Each mouth will thank You, each tongue will praise You, each eye will look to You, each knee will bend to You, and each person of stature will bow before You. All hearts will revere You, and the innermost parts of our being will sing to Your name. As it is written: “All my bones will say, ‘O Lord who is like You, Who delivers the weak from those who are strong, and the afflicted and needy from those who would rob him!’” You listen to the plea of the poor, hear the cry of the needy, and save him. As it is written: “Rejoice in the Lord, O righteous ones, since His praise suits those with good character.”

וְאֵלֹהֵינוּ פִּינֵנוּ מִלֹּא שִׁירָה כִּיִּם וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה כְּהֶמּוֹן גִּלְיוֹ.
וּשְׁפָתוֹתֵינוּ שָׁבַח כְּמֶרְחֵבִי רִקְיעַ. וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כְּשֶׁמֶשׁ
וּכְיָרֵחַ. וַיְדִינוּ פְּרוּשׁוֹת בְּנִשְׁרֵי שָׁמַיִם. וְרָגְלֵינוּ קָלוֹת
כְּאַיִלוֹת. אֵין אֲנַחְנוּ מִסְפִּיקִין לְהוֹדוֹת לָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ.
וּלְבָרְךָ אֵת שְׁמֶךָ מְלַכְנוּ. עַל אַחַת מֵאֲלֹף אֲלָפִי אֲלָפִים
וְרוֹב רַבִּי רַבּוֹת פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת נָסִים וְנִפְלְאוֹת שְׁעָשִׂיתָ
עִמָּנוּ וְעַם אֲבוֹתֵינוּ מְלַפְנֵינוּ. מִמַּצָּרִים גָּאֵלְתָּנוּ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ מִבֵּית עֲבָדִים פָּדִיתָנוּ. בִּרְעֵב זִנְתָּנוּ וּבְשָׁבַע
כָּל־כֹּלְתָנוּ מִחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ מִדֶּבֶר מְלַטְתָּנוּ וּמִחֲלָאִים רָעִים
וְרָבִים דָּלִיתָנוּ. עַד הִנֵּה עֲזָרוֹנוּ רַחֲמֶיךָ וְלֹא עֲזָבוֹנוּ חֲסָדֶיךָ.
עַל בֶּן אֲבָרִים שְׁפִלְגָתָ בָּנוּ. וְרוּחַ וְנִשְׁמָה שֶׁנִּפְתַּחַת בְּאַפֵּינוּ.
וּלְשׁוֹן אֲשֶׁר שָׁמַתָּ בְּפִינוּ. הֵן הֵם יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ וַיִּשְׁבַּחוּ
וַיִּפְאֲרוּ וַיִּשְׁוֹרְרוּ אֵת שְׁמֶךָ מְלַכְנוּ תָּמִיד. כִּי כָל פֶּה לָךְ
יִוְדֶה וְכָל לָשׁוֹן לָךְ תִּשְׁבַּחַת. וְכָל עֵין לָךְ תִּצְפֶּה וְכָל בֶּרֶךְ לָךְ
תִּכְרַע. וְכָל קוֹמָה לִפְנֶיךָ תִּשְׁתַּחֲוֶה. וְהַלְבָּבוֹת יִירְאוּךָ
וְהַקָּרֵב וְהַכְּלִיֹּת יִזְמְרוּ לְשִׁמְךָ. כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר כָּל עֲצָמוֹתַי
תִּאֲמַרְנָה יְהוָה מִי כִמוֹךָ. מַצִּיל עָנִי מִחֲזָק מִמָּנוּ וְעָנִי
וְאֲבִיּוֹן מִגְּזֻלוֹ. שׁוֹעֵת עֲנִיִּים אֶתָּה תִּשְׁמַע. צַעֲקַת הַדָּל
תִּקְשִׁיב וְתוֹשִׁיעַ. וְכָתוּב רַנְּנוּ צִדִּיקִים בִּיהוָה לַיִּשְׁרִים
נְאֻוָּה תִּהְלֶה:

You will be Inspiring in the eyes of the Best.

You will be Zealously praised by the Ethical.

You will be Acclaimed as holy by the Correct.

You will be Keenly cherished by the Adoring.

YOU are praised by Your people the House of Israel in choirs by the tens of thousands. O Lord and God of our ancestors, all Your creations are obliged to thank, praise, laud, extol, exalt, glorify, and adore You forever, using the songs and praises written by Your anointed servant, David ben Yishai.

Therefore may Your name be praised eternally, O great and holy King of heaven and earth. O Lord and God of our ancestors, it is always appropriate to offer our songs, devotion, and joyful praises of Your strength, dominion, and permanence, greatness and power, acclaim and glory, holiness and sovereignty. We give blessings and thanks to Your great and holy name, for You are God forever.

May all Your creations praise You, O Lord our God. May the pious, righteous ones who fulfill Your will – especially Your people the House of Israel – all thank, bless, praise, and extol Your glorious name. It is good to give thanks to You and to sing praises to Your name, for You are God forever. You are blessed, O God, the King Who is adored in hymns of praise. Amen.

Drink while reclining, then recite the grace (next page):

בְּפִי   י' שָׁרִים   תַּת ר' וּמָם:
 וּבִשְׁפָתַי   צ' דִּיקִים   תַּת ב' רָד:
 וּבִלְשׁוֹן   ח' סִידִים   תַּת ק' דָּש:
 וּבִקְרֹב   ק' דּוּשִׁים   תַּת ה' לָל:

בְּמִקְהֵלוֹת רַבּוֹת עֲמָךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל. שָׁכֵן חוֹבֵת כָּל
 הַיְצוּרִים לִפְנֵיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. לְהוֹדוֹת
 לְהַלֵּל לְשַׁבַּח לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדָּר וּלְנַצֵּחַ. עַל כָּל דְּבָרֵי
 שִׁירוֹת וְתַשְׁבְּחוֹת יוֹד בֶּן יֵשׁי עֲבָדְךָ מְשִׁיחְךָ:

וּבִכֵּן יִשְׁתַּבַּח שְׁמְךָ לְעַד מִלְכָּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל
 וְהַקְדוֹשׁ בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ. כִּי לָךְ נָאָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד שִׁיר וְשִׁבְחָה הֵלֵל וְזִמְרָה עוֹז
 וּמִמְשָׁלָה נִצַּח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְהַלֵּל וְתִפְאֶרֶת קְדוּשָׁה
 וּמַלְכוּת. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשְׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְדוֹשׁ וּמַעֲוֹלָם
 וָעַד עוֹלָם אֲתָה אֵל:

יְהַלְלוּךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כָּל מַעֲשֵׂיךָ וְחִסְדֶּיךָ וְצַדִּיקִים עוֹשֵׂי
 רְצוֹנְךָ וְעֲמָךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל כָּלֵם בִּרְנָה יוֹדוּ וַיִּבְרְכוּ וַיִּשְׁבְּחוּ
 וַיִּפְאֲרוּ אֶת שֵׁם כְּבוֹדְךָ. כִּי לָךְ טוֹב לְהוֹדוֹת וּלְשַׁמֵּךְ נָעִים
 לְזַמֵּר וּמַעֲוֹלָם וָעַד עוֹלָם אֲתָה אֵל. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. מֶלֶךְ
 מְהֻלָּל בְּתַשְׁבְּחוֹת. אָמֵן:

ושותין בהיסבת שמאל ואחר כך אומרים

YOU are blessed O Lord, our God and King of the Universe, for the vine and its grapes, for agricultural produce, and for the attractive, good land of Israel that You handed down to our ancestors for them to eat its fruit and enjoy its benefits. Have compassion on us O God, along with Your people the Jews, Your city of Jerusalem, Mount Zion the seat of Your glory, Your altar, and Your sanctuary. May You rebuild the city of Jerusalem – promptly and in our lifetimes – so that we can go there (and be comforted on this Sabbath day) and delight in this Pilgrimage of Matsot, this (Festival) day of Holy Assembly. We will thank You in holiness and purity, for You are good and shower benefits on everyone. Blessed are You O God, for the land and the fruit of the vine.

From the second night, we bless the Omer:

YOU are blessed O Lord, our God and King of the Universe, Who made us holy with Your commandments and required us to count the Omer.

- Today is one day since the Omer.

Today is two days since the Omer.

Today is three days since the Omer.

Today is four days since the Omer.

Today is five days since the Omer.

Today is six days since the Omer.

Today is seven days since the Omer, which is one week.

May the Merciful One restore the service of the Holy Temple – promptly and in our lifetimes!

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. עַל הַגָּפֶן וְעַל פְּרֵי
הַגָּפֶן וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה וְעַל אֶרֶץ חֲמֹדָה טוֹבָה וְרוּחָהּ
שְׂרָצִית וְהַנְחִלָתָּ לְאַבוֹתֵינוּ לֶאֱכֹל מִפְּרִיָּהּ וּלְשַׁבֵּעַ מִטּוֹבָהּ.
רַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וְעַל יִשְׂרָאֵל עַמָּךְ וְעַל יְרוּשָׁלַם
עִירְךָ וְעַל הָר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ וְעַל מִזְבְּחֶךָ וְעַל הַיִּכְלֶךָ.
וּבִגְיָה יְרוּשָׁלַם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְהַעֲלֵנוּ
לְתוֹכָהּ. (בשבת וְנַחֲמֵנוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה.) וְשִׁמְחֵנוּ בְּיוֹם
תַּג הַמִּצּוֹת הַזֶּה. בְּיוֹם (ביו"ט טוֹב) מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה.
וּנְבָרְכְךָ עָלֶיךָ בְּקִדּוּשָׁהּ וּבִטְהָרָה. כִּי אַתָּה טוֹב וּמִטִּיב
לְכָל. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגָּפֶן:

מליל שני מברכין את העומר

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצּוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל סְפִירַת הָעוֹמֵר:

• הַיּוֹם יוֹם אֶחָד לְעוֹמֵר:

הַיּוֹם שְׁנֵי יָמִים לְעוֹמֵר:

הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה יָמִים לְעוֹמֵר:

הַיּוֹם אַרְבָּעָה יָמִים לְעוֹמֵר:

הַיּוֹם חֲמִישָׁה יָמִים לְעוֹמֵר:

הַיּוֹם שֵׁשָׁה יָמִים לְעוֹמֵר:

הַיּוֹם שִׁבְעָה יָמִים לְעוֹמֵר. שֶׁהֵם שָׁבוּעַ אֶחָד:

הַרְחַמֵן הוּא יַחְזִיר עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמִקְוָהּ
בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ:

Who Knows One

(On the right column, read from bottom to top)

Who knows one? I do!	One God in heaven and earth
Who knows two? I do!	Two tablets of the Covenant
Who knows three? I do!	Three patriarchs
Who knows four? I do!	Four matriarchs
Who knows five? I do!	Five books of the Torah
Who knows six? I do!	Six orders of Mishna
Who knows seven? I do!	Seven days of the week
Who knows eight? I do!	Eight days till circumcision
Who knows nine? I do!	Nine months of pregnancy
Who knows ten? I do!	Ten commandments
Who knows eleven? I do!	Eleven stars in Joseph's dream
Who knows twelve? I do!	Twelve tribes of Israel
Who knows thirteen? I do!	Thirteen attributes of God

אחד מי יודע

בעמוד השמאלי קרא מלמטה עד למעלה

אֶחָד מִי/אֲנִי יוֹדֵעַ.	אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבְאָרֶץ:
שְׁנַיִם מִי/אֲנִי יוֹדֵעַ.	שְׁנֵי לַחֹת הַבְּרִית.
שְׁלֹשָׁה מִי/אֲנִי יוֹדֵעַ.	שְׁלֹשָׁה אָבוֹת.
אַרְבַּע מִי/אֲנִי יוֹדֵעַ.	אַרְבַּע אֲמָהוֹת.
חֲמִשָּׁה מִי/אֲנִי יוֹדֵעַ.	חֲמִשָּׁה חוֹמְשֵׁי תוֹרָה.
שֵׁשׁ מִי/אֲנִי יוֹדֵעַ.	שֵׁשׁ סִדְרֵי מִשְׁנָה.
שִׁבְעָה מִי/אֲנִי יוֹדֵעַ.	שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבָּתָא.
שְׁמוֹנֶה מִי/אֲנִי יוֹדֵעַ.	שְׁמוֹנֶה יְמֵי מִלָּה.
תְּשַׁע מִי/אֲנִי יוֹדֵעַ.	תְּשַׁע יְרַחֵי לֵידָה.
עֶשְׂרֵה מִי/אֲנִי יוֹדֵעַ.	עֶשְׂרֵה דְבָרִיא.
אֶחָד עֶשֶׂר מִי/אֲנִי יוֹדֵעַ.	אֶחָד עֶשֶׂר כּוֹכְבֵּיא.
שְׁנַיִם עֶשֶׂר מִי/אֲנִי יוֹדֵעַ.	שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבֻטֵּיא.
שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר מִי/אֲנִי יוֹדֵעַ.	שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר מְדִיא.

One Little Goat

(On the right column, read from bottom to top)

One little goat, one little goat

That Dad got for 2 zuze

One little goat (2x)

A cat came & ate the goat

That Dad got for 2 zuze

A dog came & bit the cat

That ate the goat

A stick came & hit the dog

That bit the cat

A fire came & burned the stick

That hit the dog

Water came & doused the fire

That burned the stick

A bull came & drank the water

That doused the fire

A butcher came & killed the bull

That drank the water

An angel came & killed the butcher

That killed the bull

God came & killed the angel

That killed the butcher

חד גדיא

בעמוד השמאלי קרא מלמטה עד למעלה

חד גדיא. חד גדיא:

חד גדיא. חד גדיא:

דזבין אבא בתרי זוזי.

דזבין אבא בתרי זוזי.

ואתא שונרא. ואכלה לגדיא.

דאכלה לגדיא.

ואתא כלבא. ונשך לשונרא.

דנשך לשונרא.

ואתא חוטרא. והכה לכלבא.

דהכה לכלבא.

ואתא נורא. ושרף לחוטרא.

דשרף לחוטרא.

ואתא מיא. וכבה לנורא.

דכבה לנורא.

ואתא תורא. ושתה למיא.

דשתה למיא.

ואתא השוחט. ושחט לתורא.

דשחט לתורא.

ואתא מלאך המות. ושחט לשוחט.

דשחט לשוחט.

ואתא הקב"ה. ושחט למלאך המות.

